

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI

EKONOMSKA OPRAVDANOST CIJENA JAVNIH VODNIH USLUGA
(VODOOPSKRBE I ODVODNJE) DRUŠTVA ZAGREBAČKI HOLDING D.O.O.
- PODRUŽNICA VODOOPSKRBA I ODVODNJA ZA 2012.

Zagreb, kolovoz 2013.

SADRŽAJ

stranica

I.	PREDMET REVIZIJE	2
II.	CILJEVI I PODRUČJA REVIZIJE	5
III.	METODE I POSTUPCI REVIZIJE	5
IV.	NALAZ	6
V.	OCJENA EKONOMSKE OPRAVDANOSTI CIJENA JAVNIH VODNIH USLUGA	33

REPUBLIKA HRVATSKA
DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
KLASA: 041-01/12-07/40
URBROJ: 613-02-05-13-7

Zagreb, 28. kolovoza 2013.

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ POSEBNOJ REVIZIJI
EKONOMSKA OPRAVDANOST CIJENA JAVNIH VODNIH USLUGA (VODOOPSKRBA I
ODVODNJA) DRUŠTVA ZAGREBAČKI HOLDING D.O.O.
- PODRUŽNICA VODOOPSKRBA I ODVODNJA ZA 2012.

Na temelju odredbi članka 12. i 14. Zakona o Državnom uredu za reviziju (Narodne novine 80/11), obavljena je posebna revizija ekonomske opravdanosti cijena javnih vodnih usluga (vodoopskrbe i odvodnje) društva Zagrebački holding d.o.o. (dalje u tekstu: Društvo) - Podružnice Vodoopskrba i odvodnja (dalje u tekstu: Podružnica) za 2012.

Revizija je obavljena na način i prema postupcima utvrđenim okvirom revizijskih standarda Međunarodne organizacije vrhovnih revizijskih institucija (INTOSAI) i Kodeksom profesionalne etike državnih revizora.

Postupci revizije su provedeni u razdoblju od 15. listopada 2012. do 28. kolovoza 2013.

I. PREDMET REVIZIJE

Predmet revizije je ekonomska opravdanost cijena javnih vodnih usluga (vodoopskrbe i odvodnje) Podružnice i usporedba s drugim javnim isporučiteljima. Podružnica posluje u okviru Društva, a pruža javnu uslugu vodoopskrbe na području Grada Zagreba (dalje u tekstu: Grad), grada Sveta Nedjelja, grada Samobora i općine Stupnik. Također, pruža javnu uslugu odvodnje, te odvoza otpadnih voda iz sabirnih jama na području Grada i grada Sveta Nedjelja.

Grad se nalazi na području bogatom pitkom vodom, koja se zahvaća iz sedam vodocrpilišta s ukupno 23 zdenaca, a najznačajnija se nalaze u Maloj Mlaci, Velikoj Gorici, Petruševcu, Sašniku i Strmecu. Iz vlastitih izvora u 2012. je zahvaćeno 107 332 225 m³ vode, a od drugog javnog isporučitelja iz Velike Gorice je kupljeno 13 377.900 m³ vode. Prodano je 59 932 116 m³ ili 50,0% zahvaćene, a za potrebe Podružnice je utrošeno 1 625 989 m³ vode, što s prodanom vodom iznosi 61 558 205 m³ ili 51,0% zahvaćene i kupljene vode. Kapacitet vodoopskrbnog sustava je od 4 500 do 5 000 litara u sekundi, a dužina vodoopskrbne mreže je 2 707 km, na koju je priključena 94,0% kućanstava, odnosno 340 768 priključaka – korisnika (843 000 stanovnika).

Za potrebe odvodnje je izgrađeno 1 835 km javnih kanala - kanalizacija, koje održava Podružnica i na koje je priključeno 89,0% kućanstava. S obzirom da je sustav odvodnje mješoviti, osim otpadnih voda prihvaća i oborinske vode, te ih odvodi na centralni uređaj za pročišćavanje (dalje u tekstu: pročištač) kapaciteta 1,2 milijuna ES (ekvivalent stanovnika). Uslugu pročišćavanja obavlja trgovačko društvo (koncesionar). U okviru cijene vodnih usluga, koju obračunava Podružnica, je obuhvaćena i naknada iz koje se podmiruju obveze prema koncesionaru vezane za građenje pročištača i uslugu pročišćavanja otpadnih voda.

Izvori financiranja vodnog gospodarstva, te cijena vodnih usluga su propisani odredbama Zakona o vodama (Narodne novine 153/09, 63/11, 130/11 i 56/13), Zakona o financiranju vodnog gospodarstva (Narodne novine 153/09 i 56/13), te Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (Narodne novine 112/10). Prema navedenim propisima, sredstva za obavljanje vodnih usluga se osiguravaju iz cijene vodne usluge, koja je prihod isporučitelja vodnih usluga, a obveznik plaćanja je vlasnik ili drugi zakonit posjednik nekretnine u kojoj se usluga koristi (dalje u tekstu: korisnik). Visinu cijene vodnih usluga određuje javni isporučitelj, a ne može biti niža od najniže osnovne cijene propisane Uredbom o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva. Prema navedenoj Uredbi, najniža osnovna cijena je cijena koja osigurava puni povrat troškova od vodnih usluga, osim troškova gradnje komunalnih vodnih građevina. Izračunava se kao odnos planiranih troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (materijalni troškovi, troškovi usluga, troškovi naknada za koncesiju, troškovi zaposlenih, financijski rashodi, amortizacija, vrijednosno usklađenje kratkotrajne imovine, te od 2015. trošak naknade za korištenje voda) i planiranih godišnjih usluga izraženih u jedinici mjere isporučene vodne usluge (m³). Navedena cijena treba osigurati normalno ekonomično poslovanje uključujući njegovo redovno održavanje, dok se troškovi razvoja, odnosno gradnja komunalnih vodnih građevina financiraju iz naknade za razvoj, te sredstava proračuna države i jedinice lokalne (regionalne) samouprave, kredita, darova i fondova Europske unije. Isporučitelji vodnih usluga su bili obvezni do travnja 2011. uskladiti cijene vodnih usluga i početi ispostavljati račune usklađene s odredbama navedenih propisa.

U 2012. su ostvareni prihodi Podružnice u iznosu 603.201.031,00 kn, rashodi u iznosu 577.107.255,00 kn, te dobit u iznosu 26.093.776,00 kn.

U tablici broj 1 se daju podaci o planiranim i ostvarenim prihodima za 2012.

Tablica broj 1

Planirani i ostvareni prihodi za 2012.

u kn

Redni broj	Prihodi	Planirani	Ostvareni	Indeks (4/3)
1	2	3	4	5
1.	Poslovni prihodi	581.896.770,00	590.284.861,00	101,4
1.1.	Prihodi od prodaje proizvoda i usluga na domaćem tržištu	467.573.819,00	446.313.573,00	95,5
1.1.1.	Prihodi od prodaje vode i usluga odvodnje	442.573.819,00	420.272.071,00	95,0
1.1.2.	Prihodi od priključaka i drugih usluga	25.000.000,00	26.041.502,00	104,2
1.2.	Prihodi od prodaje usluga Gradu	21.850.151,00	23.577.582,00	107,9
1.3.	Prihodi od usluga između podružnica	2.472.800,00	2.793.194,00	113,0
1.4.	Odgođeni prihodi po Međunarodnom računovodstvenom standardu 20	60.000.000,00	57.303.632,00	95,5
1.5.	Drugi poslovni prihodi	30.000.000,00	60.296.880,00	201,0
2.	Financijski prihodi	14.415.000,00	12.916.170,00	89,6
	Ukupno	596.311.770,00	603.201.031,00	101,2

U strukturi prihoda, najznačajniji udjel od 69,7% imaju prihodi od javnih vodnih usluga (prodaje pitke vode i odvodnje). Odgođeni prihodi, na temelju Međunarodnog računovodstvenog standarda 20 (Narodne novine 36/93, 18/94, 47/95, 65/96, 39/97, 105/97, 3/99, 25/99, 148/99, 2/00, 107/01 i 61/06), se odnose na prihode u visini amortizacije obračunane na dugotrajnu materijalnu imovinu primljenu bez naknade (najvećim dijelom iz proračuna Grada).

Vrijednosno značajniji drugi poslovni prihodi se odnose na prihode iz proračuna Grda (vezane za evidentiranje poreza na dodanu vrijednost na usluge pročišćavanja) u iznosu 14.493.354,00 kn, prihode od naknadno naplaćenih otpisanih potraživanja u iznosu 13.589.655,00 kn, te prihode od ukidanja rezerviranja u iznosu 13.259.736,00 kn. Najznačajnije odstupanje je kod prihoda iz proračuna Grada koji nisu planirani, a ostvareni su u iznosu 14.493.354,00 kn, te prihode od ukidanja rezerviranja koji su za 7.040.736,00 kn veći od planiranih.

U tablici broj 2 se daju podaci o planiranim i ostvarenim rashodima za 2012.

Tablica broj 2

Planirani i ostvareni rashodi za 2012.

u kn

Redni broj	Rashodi	Planirani	Ostvareni	Indeks 4/3
1	2	3	4	5
1.	Troškovi sirovina i materijala	65.816.560,00	68.724.266,00	104,4
1.1.	Troškovi sirovina i materijala	13.541.200,00	11.137.284,00	82,2
1.2.	Troškovi energije	36.452.000,00	39.276.039,00	107,7
1.3.	Troškovi materijala i dijelova za održavanje	14.520.000,00	15.989.440,00	110,1
1.4.	Otpis sitnog inventara	1.303.360,00	2.321.503,00	178,1
2.	Troškovi usluga	108.629.913,00	65.643.805,00	60,4
3.	Troškovi zaposlenih	150.422.615,00	157.636.329,00	104,8
4.	Naknade zaposlenima	14.862.400,00	22.702.420,00	152,8
5.	Amortizacija	159.230.620,00	160.718.501,00	100,9
6.	Rezerviranja	11.210.000,00	10.524.371,00	93,9
7.	Vrijednosno usklađivanje	22.000.000,00	41.171.384,00	187,1
8.	Drugi poslovni rashodi	28.338.100,00	34.173.775,00	120,6
9.	Financijski rashodi	15.361.529,00	15.812.404,00	102,9
	Ukupno	575.871.737,00	577.107.255,00	100,2

Najznačajnije odstupanje u odnosu na plan je kod troškova usluga, koji su za 39,6% manji od planiranih. Vrijednosno najznačajniji troškovi usluga se odnose na troškove komunalnih usluga i komunalnih naknada u iznosu 18.262.672,00 kn, te troškove održavanja u iznosu 7.274.559,00 kn. Troškovi održavanja su za 59.314.684,00 kn manji od planiranih. Naknade za zaposlene su za 7.840.020,00 kn veće od planiranih, a odstupanje je najvećim dijelom rezultat isplate otpremnina zaposlenima, koji nisu prihvatili izmijenjeni ugovor o radu, u iznosu 7.540.061,00 kn.

II. CILJEVI I PODRUČJA REVIZIJE

Ciljevi revizije su bili:

- analizirati ostvarenje prihoda i rashoda Podružnice,
- utvrditi zakonitost određivanja cijena vodnih usluga,
- analizirati elemente (strukturu) cijene vodnih usluga, utvrditi zakonitost, učinkovitost i ekonomičnost korištenja sredstava od vodnih usluga, te
- provjeriti i ocijeniti ekonomsku opravdanost razlika u cijeni javnih vodnih usluga Podružnice prema drugim isporučiteljima.

Područje revizije je određeno na temelju ranije revizijom utvrđenih nepravilnosti, ocjene učinkovitosti sustava unutarnjih kontrola pojedinih područja poslovanja i procjene rizika, te interesa javnosti za uspostavljanje ekonomičnog i učinkovitog poslovanja Podružnice, koje se odražava kroz racionalno korištenje vode kao prirodnog resursa i cijenu vodnih usluga. Kako bi se utvrdila ekonomska opravdanost cijene vodnih usluga revizijom je obuhvaćen djelokrug rada i unutarnje ustrojstvo, sustav unutarnjih kontrola, računovodstveno poslovanje i planiranje, prihodi, rashodi, potraživanja i obveze, imovina, način utvrđivanja cijena usluge javne vodoopskrbe (fiksni i varijabilni dio cijene te naknade) i odvodnje, analiza kretanja cijena prema isporučiteljima, te usklađenost načina utvrđivanja cijena sa zakonima i propisima.

Revizijom je obuhvaćena gradnja i financiranje pročištača jer ima značajan utjecaj na cijenu vodnih usluga.

III. METODE I POSTUPCI REVIZIJE

U postupku revizije korištene su različite metode i postupci kako bi se odgovorilo na postavljene ciljeve revizije. Analizirani su prihodi, rashodi, potraživanja i ulaganja u dugotrajnu imovinu za razdoblje od 2007. do 2012. Analizirana je struktura troškova, tendencija kretanja i izračunavani su pokazatelji uspješnosti poslovanja kako bi se utvrdilo obavlja li se djelatnost javne vodoopskrbe i odvodnje učinkovito, ekonomično i svrsishodno. Na temelju prikupljenih podataka i informacija, revizijski postupci su bili usmjereni na područja poslovanja i aktivnosti Podružnice koje provodi u cilju racionalizacije i učinkovitosti poslovanja, te smanjenja gubitaka vode i troškova vodnih usluga, kao i usklađenost s propisima. Provedena je detaljna provjera vrijednosno značajnijih transakcija i pripadajuće dokumentacije. Također je obavljena usporedba ostvarenih rezultata poslovanja s planiranim. Obavljeni su razgovori s voditeljem Podružnice, rukovoditeljima Direkcije i Podružnice zaduženima za računovodstveno - financijsko poslovanje, pravne poslove i poslove vezane za ulaganja, te drugim rukovoditeljima i zaposlenicima kako bi prikupili podatke i informacije iz područja revizije. S obzirom na značajan udjel cijene usluga pročišćavanja u cijeni vodnih usluga, obavljen je razgovor sa zaposlenicima koncesionara, te zaposlenicima Grada, koji je vlasnik pročištača i koji je povjerio koncesionaru gradnju pročištača i usluge pročišćavanja otpadne vode. Analizirana je struktura cijene vodnih usluga, usluga odvodnje i pročišćavanja, te usklađenost sa Zakonom o vodama, Zakonom o financiranju vodnog gospodarstva i Uredbom o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva, te drugim propisima koji reguliraju vodno gospodarstvo.

IV. NALAZ

Revizijom su obuhvaćena sljedeća područja: djelokrug rada i unutarnje ustrojstvo, sustav unutarnjih kontrola, računovodstveno poslovanje i planiranje, prihodi, rashodi, potraživanja i obveze, imovina, način utvrđivanja cijena usluge javne vodoopskrbe (fiksni i varijabilni dio) i odvodnje, te naknada koje se plaćaju uz cijenu vodnih usluga, analiza kretanja cijena prema isporučiteljima, te usklađenost načina utvrđivanja cijena sa zakonima i propisima.

Obavljenom revizijom su utvrđene nepravilnosti i propusti koji se odnose na sustav unutarnjih kontrola, računovodstveno poslovanje i planiranje (računovodstveno poslovanje, evidentiranje poslovnih događaja vezanih uz pročišćavanje otpadnih voda, planiranje), te na cijenu vodnih usluga (troškovi amortizacije, zaposlenih, obračun vodnih usluga, gubici vode, naplata potraživanja, naknade koje se obračunavaju uz cijenu vodnih usluga i cijenu usluga pročišćavanja otpadnih voda, te nadzori obavljeni od drugih tijela).

1. Sustav unutarnjih kontrola

1.1. Sustav unutarnjih kontrola je skup postupaka i mjera koje uspostavlja uprava i menadžment, kako bi se osigurala sigurnost i pouzdanost poslovnog i informacijskog sustava, učinkovito i racionalno poslovanje usklađeno sa zakonima i drugim propisima, te način upravljanja poslovnim rizicima.

Rukovoditeljima Podružnice i Direkcije (u kojoj su integrirane upravljačke i korporativne funkcije Društva), te Gradu se dostavljaju planovi poslovanja i planovi gradnje komunalnih vodnih građevina, te razna mjesečna izvješća i pregledi o realizaciji planova, količinama zahvaćene i isporučene vode, obvezama, potraživanjima, приходima, naknadama i drugo. Također, mjesečno se utvrđuje rezultat poslovanja. Pojedini izvještaji ne prikazuju realno i istinito stanje (mjesečni izvještaji o količinama vodnih usluga, te приходima i naknadama), a ostvareni rezultati poslovanja odstupaju od planiranih, posebice ulaganja u gradnju komunalnih vodnih građevina. Zbog navedenog, izvještaji i planovi u većem broju slučajeva nisu pouzdana osnova za donošenje poslovnih odluka.

Za evidentiranje i obradu poslovnih promjena Podružnica koristi više računalnih programa, koji su međusobno nepovezani. Osim navedenog, dio obrade podataka (obračun vodnih usluga za dio korisnika) je povjeren vanjskom izvoditelju. Navedeni način organizacije i evidentiranja poslovnih promjena zahtjeva višestruko unošenje podataka, te povećava troškove i mogućnost pogrešaka, a poslovne promjene se ne evidentiraju i obrađuju pravodobno. Ugovori i obračunske situacije vezane za Program ulaganja u sustav vodoopskrbe i odvodnje, koji se financira iz sredstava Europske banke za obnovu i razvitak, su na engleskom jeziku, te je otežana kontrola.

Društvo i Podružnica su donijeli više procedura, akata, uputa i odluka (računovodstvene politike, odluka o cijeni vodnih usluga, procedure vezane za očitavanje brojila, mjere za povećanje učinkovitosti poslovanja). Međutim, nisu donesene procedure kojima se detaljnije uređuje proces izrade planova, računovodstveno poslovanje, proces nabave, naplata potraživanja.

Također, nije donesena organizacijska struktura Podružnice, sistematizacija radnih mjesta s opisom poslova, te nisu definirane nadležnosti i odgovornosti zaposlenih. Ugovori o radu su, većim dijelom, zaključeni prije nego je Podružnica izgubila pravnu osobnost (2006.). U pojedinim slučajevima, kod premještaja zaposlenika na novo radno mjesto, nije zaključen novi ugovor o radu, nego su plaće obračunavane na temelju ugovora o radu zaključenog za poslove koje je zaposlenik ranije obavljao.

Poslovi unutarnje revizije su organizirani na razini Društva, a tijekom 2011. i 2012. su obavljene dvije unutarnje revizije Podružnice (zalihe, te potraživanja i analiza usluga građanima i gospodarstvu). Također prema makroorganizacijskoj strukturi, u okviru Podružnice (Ured voditelja Podružnice) je ustrojena unutarnja kontrola u kojoj je zaposlen jedan djelatnik. Međutim, tijekom 2012. nije sastavljeno ni jedno izvješće o obavljenoj kontroli.

Državni ured za reviziju predlaže, u skladu propisima, te zahtjevima Podružnice donijeti potrebne procedure, naputke, upute, smjernice i druge akte koji detaljnije uređuju proces izrade planova, računovodstveno poslovanje, proces nabave, upravljanje imovinom, te druge postupke i procese radi uspostavljanja odgovarajućih kontrola rizika, te racionalno i učinkovito poslovanje usklađeno s propisima. U cilju sveobuhvatne kontrole poslovnih procesa, te praćenja učinkovitosti i djelotvornosti poslovanja potrebno je uz opis poslovnih procesa utvrditi rizike kojima je proces izložen, te definirati kontrolne mehanizme za suzbijanje i ublažavanje negativnih efekata. Predlaže se donošenje strategije razvoja informacijskog sustava, koja treba biti usklađena s poslovnom strategijom Podružnice, odnosno treba obuhvatiti dugoročne i kratkoročne ciljeve pri čemu treba uzeti u obzir postojeće stanje, te nove poslovne inicijative i organizacijske promjene vezano za uskladbu pravnog statusa Podružnice s odredbama Zakona o vodama.

Državni ured za reviziju predlaže, s obzirom na veličinu i značaj djelatnosti Podružnice, složenost poslovnih procesa i nepravilnosti utvrđene revizijom, da unutarnja revizija stalno provodi unutarnji nadzor, odnosno provjerava sustav internih kontrola i njihovu primjenu, te ostvarivanje usvojene poslovne politike, zakonitost poslovanja, procjenu rizika i njihov utjecaj na djelotvornost, učinkovitost i ekonomičnost poslovanja.

- 1.2. *Društvo obrazlaže da je Podružnica obvezna do konca 2013. uskladiti pravni status s odredbama Zakona o vodama, te se intenzivno radi na donošenju provedbenih propisa, procedura i drugih odluka. Navodi da je u cilju standardizacije poslovnih procesa na razini Društva imenovan tim koji radi na standardizaciji poslovnih procesa prodaje, nabave i obračuna plaća. Nadalje navodi da se sustavno radi na implementaciji jedinstvenog integralnog sustava za vođenje poslovnih procesa ugovaranja, prodaje i naplate. Vezano za organizacijsku strukturu obrazlaže da su nadležnost i odgovornosti definirane Pravilnikom o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta iz 2002., koji je na snazi, te procesima iz sustava kvalitete i opisom poslova iz ugovora o radu.*

Nadalje obrazlaže da je u cilju poboljšanja poslovanja u 2011. djelomično izmijenjen Pravilnik o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta kojim je poboljšano funkcionalno odvijanje procesa upravljanja i odgovornost za obavljanje poslova. Ističe da se organizacija poslova iz djelatnosti Podružnice ne može definirati samo na dvije djelatnosti jer postoji niz zakona i ostalih propisa čiju je primjenu u cijelosti potrebno osigurati da bi se dvije osnovne djelatnosti mogle nesmetano odvijati.

Zbog navedenog je potrebno osigurati logističku strukturu voznog parka, održavanje i praćenje vozila kako bi se malim brojem osnovnih sredstava osiguralo obavljanje djelatnosti vodoopskrbe i odvodnje na promjeru od 80 kilometara. Također, prema propisima, donesenim na temelju Zakona o vodama, u području prve i druge zone sanitarne zaštite vodocrpilišta je potrebno osigurati higijensko sanitarni nadzor, deratizaciju, zabranu nekontroliranog šljunčarenja i drugo. Ističe da je sigurnost objekata vodoopskrbe i odvodnje u najstrožem mogućem rangu. Poslovni procesi se redovito nadziru, dopunjavaju i mijenjaju kroz upravljanje sustava kvalitete, a svaki od tih sustava prema međunarodnim ISO standardima ima određene zahtjeve koje Podružnica u cijelosti ispunjava i izvješća dostavlja nadležnim ministarstvima.

2. Računovodstveno poslovanje i planiranje

2.1. Podružnica je u obvezi voditi poslovne knjige prema odredbama Zakona o računovodstvu (Narodne novine 109/07 i 114/12) i Međunarodnim računovodstvenim standardima.

- Računovodstveno poslovanje

Podružnica, u većem broju slučajeva, evidentira ulaganja u određenu dugotrajnu imovinu na više računa. Naime, nema razrađenu analitičku evidenciju dugotrajne imovine na način da se pojedina ulaganja terete ukupnim troškovima, od pripreme do stavljanja imovine u uporabu. Tako je u okviru imovine, na zasebnom računu, koncem 2012., evidentirana projektna dokumentacija i studije u vrijednosti 52.443.068,00 kn. Dio ulaganja za koja je nabavljena dokumentacija i studije je okončan i evidentiran na ulaganjima u tijeku ili imovini u uporabi. Od nekih ulaganja, za koje su pribavljeni navedeni projekti i studije, se odustalo, a neka još nisu započela. S obzirom da je u poslovnim knjigama evidentiran velik broj raznovrsnih projekata i studija, potrebno je utvrditi njihovu uporabnu vrijednost, te projekte koji nemaju uporabnu vrijednost isknjižiti iz poslovnih knjiga. Okončana ulaganja treba povećati za vrijednost projekata i studija koja se na njih odnose.

U većem broju slučajeva, nakon okončanja i stavljanja imovine u uporabu, ne provodi se evidentiranje na računu imovina u uporabi, nego se ulaganja evidentiraju na računu ulaganja u tijeku, te se amortizacija ne obračunava pravodobno. Tako je koncem 2012., na računu ulaganja u tijeku, evidentirano stanje u iznosu 337.312.541,00 kn, od čega je najveći dio ulaganja okončan, stoga je okončana ulaganja trebalo evidentirati u okviru imovine u uporabi. Nepravodobno stavljanje imovine u uporabu, te nepravodoban početak obračuna amortizacije ima utjecaj na istinitost i vrijednost imovine evidentirane u poslovnim knjigama, te rezultat poslovanja, kao i porezne obveze.

U većem broju slučajeva su u okviru imovine evidentirani troškovi održavanja komunalnih vodnih građevina, a koji se ne odnose na održavanje u smislu povećanja kapaciteta, vijeka uporabe ili roka trajanja, nego na sanacije šteta, te je s navedenim ulaganjima trebalo teretiti troškove, a ne povećavati vrijednost imovine. Prema Međunarodnom računovodstvenom standardu 17, trošak redovnog održavanja se ne priznaje u knjigovodstvenu vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme nego se navedeni troškovi priznaju u računu dobiti i gubitka kao trošak.

Državni ured za reviziju predlaže donijeti procedure kojima se definiraju ulaganja koja povećavaju vrijednost imovine, a koja terete troškove razdoblja, te donijeti procedure kojima se definira potrebna dokumentacija i vrijeme za aktiviranje ulaganja i početak obračuna amortizacije. Također, predlaže donijeti procedure kojima se definira dokumentacija i način evidentiranja poslovnih događaja od početka ulaganja u dugotrajnu materijalnu imovinu (analiza poslovne isplativosti, projektna dokumentacija) do stavljanja imovine u uporabu (obračun, zapisnik o stavljanju u uporabu).

Državni ured za reviziju nalaže evidentirati poslovne događaje na propisanom računu računskog plana, te obračunavati amortizaciju nakon stavljanja imovine u uporabu.

- Evidentiranje poslovnih događaja vezanih uz pročišćavanje otpadnih voda

Obračun i način plaćanja obveza prema trgovačkom društvu (koncesionaru), je utvrđen ugovorom i dodatkom ugovoru o koncesiji iz 2000. i 2002., zaključenim između Grada i koncesionara, te Sporazumom o plaćanju usluga pročišćavanja otpadnih voda zaključenim između Grada, koncesionara, društva Vodoopskrba i odvodnja d.o.o. (sada Podružnica) i poslovne banke u 2003. (dalje u tekstu: Sporazum o plaćanju). Ugovorom o koncesiji, Grad se obvezao plaćati koncesionaru mjesečno (od puštanja pročištača u rad, odnosno travnja 2004. do 2028.), troškove gradnje pročištača i drugih objekata, te uslugu pročišćavanja, iz posebne namjenske naknade koja se prikuplja od krajnjih korisnika vodnih usluga ili sredstava Grada ili njegovih ovlaštenih zastupnika. Drugim dodatkom ugovora je, između ostaloga, utvrđeno da će u slučaju da se imenuje beneficijar (inkasator za prikupljanje naknada), beneficijar primiti i usluge pročišćavanja otpadnih voda od strane koncesionara (bez prava isticanja zahtjeva izravno protiv koncesionara) i da će zajedno s Gradom solidarno odgovarati koncesionaru za plaćanje, te djelovati kao stranka kojoj će koncesionar izdavati račune za plaćanje usluga i imati druga prava i obveze koje će stranke urediti Sporazumom o plaćanju. Sporazumom o plaćanju, je određeno da je Podružnica beneficijar odnosno prikuplja naknadu za pročišćavanje otpadnih voda od krajnjih korisnika. Prikupljenu naknadu s porezom na dodanu vrijednost, Podružnica se obvezala doznačavati na depozitni račun koncesionara. Također je određeno da Podružnica prima uslugu pročišćavanja otpadnih voda koje pruža koncesionar, te da je stranka kojoj koncesionar izdaje račun za usluge, te ima sva druga prava i obveze predviđene Sporazumom. Stvarno stanje nije u skladu sa zaključenim ugovorom o koncesiji i Sporazumom o plaćanju. Koncesionar ispostavlja Podružnici mjesečne račune za gradnju pročištača i usluge pročišćavanja otpadnih voda (kapitalnu naknadu i naknadu za upravljanje i rad). Navedene račune, u skladu s ugovorom o koncesiji, Grad kontrolira, ovjerava i podmiruje razliku između prikupljenih sredstava od naknade i obveza prema koncesionaru.

Podružnica ne obavlja ni formalnu niti bitnu kontrolu računa (osim u dijelu koji se odnosi na količinu vode koja ulazi u pročištač), nego ukupni iznos računa evidentira na računu obveza, a na prijelaznom računu evidentira iznos usluga pročišćavanja, dok porez na dodanu vrijednost (obračunan na usluge pročišćavanja te gradnju pročištača i drugih objekata) evidentira kao pretporez. Potraživanja za naknadu (obračunanu u okviru cijene vodnih usluga), koju prikuplja od korisnika vodnih usluga (za podmirenje obveza prema koncesionaru) evidentira na računu potraživanja, te prijelaznom računu i obvezama za porez na dodanu vrijednost.

Naime, Podružnica evidentira porez na dodanu vrijednost obračunan na usluge koncesionara kao pretporez, odnosno kao da je primatelj usluga pročišćavanja, a istodobno usluge ne evidentira na računu rashoda. Također, obračunava porez na dodanu vrijednost na naknadu koju prikuplja od korisnika vodnih usluga kao da pruža usluge pročišćavanja, dok obračunane naknade ne evidentira na računu prihoda.

Sporazumom o plaćanju nije bilo opravdano niti razložno odrediti da je Podružnica primatelj usluga pročišćavanja otpadnih voda koje pruža koncesionar i beneficijar, odnosno da prikuplja naknadu za podmirenje obveza prema koncesionaru.

Obračun i evidentiranje poreza na dodanu vrijednost u poslovnim knjigama Podružnice nije u skladu s odredbom članka 2. Zakona o porezu na dodanu vrijednost (Narodne novine 47/95, 106/96, 164/98, 105/99, 54/00, 73/00, 127/00, 48/04, 82/04, 90/05, 76/07, 87/09, 94/09, 22/12 i 136/12), kojom je propisano da se porez na dodanu vrijednost plaća na isporuke svih vrsta dobara i sve usluge uz naknadu koju poduzetnik ostvari baveći se svojom gospodarskom djelatnošću. Nadalje, odredbom članka 8. navedenog Zakona je propisano da je osnovica poreza na dodanu vrijednost naknada za isporučena dobra ili obavljene usluge, a u poreznu osnovicu ne ulaze iznosi koje poduzetnik zaračuna, primi ili izda u ime i za račun drugih osoba.

U poslovnim knjigama su, koncem 2012., evidentirana potraživanja za naknadu od krajnjih korisnika, iz koje se podmiruje obveza prema koncesionaru, u iznosu 304.810.759,00 kn. Obveze po ispostavljenim računima koncesionara su iznosile 121.273.021,00 kn. Potraživanja za naknadu od krajnjih korisnika čine 66,7% ukupno obračunanih godišnjih usluga koncesionara u iznosu 457.465.621,00 kn za 2012.

Također, iznos pretporeza, koji Podružnica evidentira na temelju računa koncesionara, nije jednak obvezama za porez na dodanu vrijednost, koji obračunava na naknade koje prikuplja od krajnjih korisnika. Tako je u razdoblju od 2007. do 2012., porez na dodanu vrijednost obračunan na usluge pročišćavanja, koji je Podružnica iskoristila kao pretporez, bio veći za 106.048.355,00 kn od obveze za porez na dodanu vrijednost. Obveze prema koncesionaru u okviru kojih je obračunan navedeni porez na dodanu vrijednost je podmirio Grad. Podružnica je navedeni iznos pogrešno evidentirala na računu prihodi od subvencija, te povećala dobit, odnosno smanjila gubitak u navedenom razdoblju. Osim navedenog, na prijelaznom računu, na kojem se evidentiraju obveze prema koncesionaru i potraživanja od krajnjih korisnika za naknadu iz koje se podmiruju obveza prema koncesionaru, koncem 2012. je iskazano stanje u iznosu 200.013.569,00 kn, a iz dokumentacije nije vidljivo na što se navedeni iznos odnosi.

Navedeno nije u skladu s odredbom članka 6. Zakona o računovodstvu kojom je, između ostaloga, propisano da knjigovodstvena isprava mora biti vjerodostojna, uredna i sastavljena na način da osigurava pravodobni nadzor. Osoba ovlaštena za zastupanje poduzetnika ili osoba na koju je prenesena ovlast jamči potpisom na knjigovodstvenoj ispravi da je ona vjerodostojna i uredna. Nadalje, knjigovodstvena isprava mora biti takva da stručna osoba može iz nje spoznati poslovni događaj. Poduzetnik je dužan, prije unosa podataka iz knjigovodstvene isprave u poslovne knjige, provjeriti ispravnost i potpunost knjigovodstvene isprave.

Državni ured za reviziju je mišljenja da je prikupljanje naknade od krajnjih korisnika za podmirenje obveze prema koncesionaru (usluge beneficijara) nespojivo s primanjem usluge pročišćavanja otpadnih voda od koncesionara, kako je utvrđeno Sporazumom o plaćanju. Državni ured za reviziju predlaže odrediti ulogu Podružnice vezano za pročišćavanje otpadnih voda, te poslovne događaje evidentirati u skladu s odredbama Zakona o računovodstvu, a porez na dodanu vrijednost obračunavati u skladu s odredbama Zakona o porezu na dodanu vrijednost.

- Planiranje

Poslovni plan kao i plan ulaganja u dugotrajnu imovinu treba biti jedan od glavnih instrumenata upravljanja poslovnim funkcijama i treba dati smjernice menadžerima kakve odluke trebaju donositi u svrhu ispunjenja postavljenih ciljeva.

Plan i program razvoja sustava vodoopskrbe i odvodnje za razdoblje od 2008. do 2011. je donesen u 2007. Strategija razvoja sustava vodoopskrbe i odvodnje za razdoblje od 2012. do 2035. je izrađena tijekom 2012., međutim nije usvojena do vremena obavljanja revizije. Kratkoročni ciljevi poslovanja i ulaganja u sustav vodoopskrbe i odvodnje su definirani godišnjim planovima.

Za financiranje sustava vodoopskrbe i odvodnje, iz sredstava fondova Europske unije, nije pripremljen niti jedan projekt. Početkom 2013., društvo Hrvatske vode d.o.o., Zagreb (dalje u tekstu: Hrvatske vode) je Društvu i Gradu predložilo izradu studije za sustav vodoopskrbe i odvodnje, te uređaj za pročišćavanje otpadnih voda, koje bi aplicirale za financiranje iz sredstava Europske unije. Naime, predložene su dvije varijante i to: izrada studije u kojoj će se obuhvatiti problematika izgradnje pročišćavača otpadnih voda za treći stupanj pročišćavanja i problematika zbrinjavanja mulja ili izrada studije u kojoj će se analizirati problematika javne vodoopskrbe i odvodnje s naznakom da će Grad izgradnju pročišćavača za treći stupanj pročišćavanja, te zbrinjavanje mulja analizirati u zasebnoj studiji. Grad je obavijestio društvo Hrvatske vode da prihvaća drugu varijantu, odnosno izradu studije u kojoj će se analizirati problematika javne vodoopskrbe i odvodnje s naznakom da će Grad izgradnju pročišćavača za treći stupanj pročišćavanja, te zbrinjavanje mulja analizirati u zasebnoj studiji, navodeći da sredstva za navedeno nisu predviđena u gradskom proračunu. Iz navedenog je vidljivo da izvori financiranja trajnog zbrinjavanja mulja nisu osigurani iako se Grad ugovorom o koncesiji obvezao izgraditi trajno odlagalište mulja, (kapacitet privremenog se može koristiti do sredine 2014.). Također nije poznat način izgradnje i financiranja pročišćavača za treći stupanj pročišćavanja iako se Republika Hrvatska obvezala kod pristupnih pregovora Europskoj uniji osigurati treći stupanj pročišćavanja otpadnih voda.

Prijava projekta za financiranje iz sredstva Europske unije je moguća samo uz definirane načine rješavanja pitanja izgradnje pročištača za treći stupanj pročišćavanja otpadnih voda.

Planom i programom razvoja sustava vodoopskrbe i odvodnje za razdoblje od 2008. do 2011. su planirana ulaganja u iznosu 159.500.000 EUR, odnosno 1.171.700.000,00 kn. Predviđeni izvori financiranja su bili kredit Europske banke za obnovu i razvitak 60.000.000 EUR, sredstva obveznica 79.000.000 EUR (koje je u 2007. emitiralo Društvo) i sredstva društva Hrvatske vode 20.500.000 EUR. Do konca 2011. (planirani rok okončanja) ulaganja su realizirana u iznosu 464.970.256,00 kn ili 39,7% planiranih.

Odstupanje ostvarenih ulaganja u odnosu na plan nastalo je jer je realizacija Programa započela bez prethodno provedenih priprema, odnosno nisu pribavljene potrebne dozvole, projektna dokumentacija je mijenjana, nisu riješeni imovinsko-pravni odnosi, troškovnici radova kao i ugovoreni rokovi radova i usluga su nerealni, a u pojedinim slučajevima rokovi nisu ni ugovoreni. Također, izvoditelji nisu obavljali radove u ugovorenom roku. S obzirom da nisu stvoreni preduvjeti za realizaciju Programa, plaćaju se kamate na neiskorištena angažirana sredstva, a ugovoreni uvjeti kredita su izmijenjeni tijekom 2012. Naime, iznos kredita je smanjen sa 60.000.000 EUR na 40.599.100 EUR, rok korištenja je produžen s konca 2011. na ožujak 2013., povećana je kamata i naknada za neiskorištena sredstva. S obzirom da kredit nije iskorišten do novog roka (iskorišten u iznosu 30.245.431 EUR ili 74,5%) zatraženo je produženje roka do rujna 2013. S društvom Hrvatske vode nije zaključen sporazum ili neki drugi dokument o sufinanciranju navedenog Programa, a pribavljena su sredstva u iznosu 2.667.346,00 EUR ili 13,0% planiranih. Iz sredstava obveznica financirana su ulaganja po Programu u iznosu 38.000.000 EUR ili 48,1% planiranih. Izmjene Programa nisu donesene, što je trebalo učiniti s obzirom na značajna odstupanja ulaganja u odnosu na planirana.

Ulaganja u sustav vodoopskrbe i odvodnje planirana godišnjim planom, najvećim dijelom, nisu usklađena s ranije navedenim Programom, a ostvarena ulaganja znatno odstupaju od planiranih. Tako su za 2011. planirana ulaganja u sustav vodoopskrbe i odvodnje u iznosu 322.072.337,00 kn, a ostvarena u iznosu 81.841.869,00 kn ili 25,4%. Za 2012. su planirana ulaganja u iznosu 314.370.000,00 kn, od čega planirana iz sredstava kredita 152.810.000,00 kn, sredstava naknade za razvoj u iznosu 72.980.000,00 kn, vlastitih sredstava u iznosu 53.580.000,00 kn i sredstava društva Hrvatske vode u iznosu 35.000.000,00 kn. Ostvarena su ulaganja u iznosu 70.991.384,00 kn ili 22,6% planiranih, a financirana su iz kreditnih sredstava (Europske banke za obnovu i razvitak). Sredstva ostvarena od naknade za razvoj u 2011. i 2012. u iznosu 63.920.000,00 kn su korištena za druge namjene. Navedeno nije u skladu s odredbom članka 57. Zakona o financiranju vodnog gospodarstva kojom je utvrđeno da su sredstva od naknade za razvoj namjenska i da se mogu koristiti za gradnju, odnosno financiranje komunalnih vodnih građevina.

Planom ulaganja u sustav vodoopskrbe i odvodnje za 2013., koji je usvojila skupština Društva koncem 2012., planirana su ulaganja u iznosu 334.919.069,00 kn. Planirano je financiranje iz sredstava društva Hrvatske vode u iznosu 120.000.000,00 kn iako nije potpisan ni jedan ugovor niti postoji neki dokument iz kojeg je vidljiva namjera ulaganja spomenutog društva. Navedeni Plan se bitno razlikuje po izvorima financiranja od plana ulaganja u sustav vodoopskrbe i odvodnje za 2013., koji je usvojila skupština Grada u veljači 2013.

Naime, prema planu koji je usvojila skupština Grada, financiranje u sustav vodoopskrbe i odvodnje iz sredstava društva Hrvatske vode nije predviđeno, a planom koji je usvojila uprava Društva planirano je 120.000.000,00 kn. Nadalje, iz naknade za razvoj je planirano financiranje u iznosu 107.269.793,00 kn, a planom koji je usvojila skupština Društva 130.299.792,00 kn. Osim navedenog, iz vlastitih sredstava je planirano financiranje u iznosu 111.547.491,00 kn, iako je Uredbom o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva utvrđeno da se iz najniže osnovne cijene vodnih usluga (amortizacije) ne mogu pokrivati troškovi gradnje komunalnih građevina.

Također, ostvareni troškovi poslovanja znatno odstupaju u odnosu na planirane financijskim planom. Najveće odstupanje je kod troškova usluga održavanja, koji su planirani u iznosu 66.589.243,00 kn, a ostvareni u iznosu 7.274.559,00 kn ili 10,9% planiranih. Nedostatna ulaganja u održavanje vodnih građevina tijekom 2012. i ranijem razdoblju imaju za posljedicu visoke gubitke vode.

Nerealni poslovni planovi imaju za posljedicu izradu studija i projekata od kojih se odustaje ili se ulaganja ne završavaju u planiranom roku, te se povećavaju troškovi, a imovina se ne koristi pravodobno.

Državni ured za reviziju predlaže kod izrade planova ulaganja u sustav vodoopskrbe i odvodnje posebnu pozornost posvetiti analizi poslovne i društvene isplativosti projekta i njihovoj pripremljenosti (pribavljena potrebna dokumentacija i dozvole, riješeni imovinsko-pravni odnosi, realni troškovnici, ugovorom utvrđeni svi bitni elementi) te planiranim izvorima financiranja, uzimajući u obzir činjenicu da Društvo ima poteškoća s likvidnošću, a ostvarena sredstva od naknade za razvoj, koja su namjenska, korištena su za pokriće tekućih obveza Društva. Predlaže se kod odstupanja ostvarenih rezultata u odnosu na planirane donijeti izmjene plana. S obzirom da ostvarena ulaganja tijekom 2012., kao i ranijih godina znatno odstupaju od planiranih, predlaže se provesti detaljnu analizu postupaka planiranja s ciljem unapređenja poslovanja, odnosno kako bi planovi bili realni i u funkciji donošenja poslovnih odluka.

Kod izrade planova uzeti u obzir potrebu ulaganja u investicijsko i tekuće održavanje vodnih građevina u cilju smanjenja gubitaka vode. Predlaže se poduzeti aktivnosti na izradi kvalitetnih projekata koji će se kandidirati za financiranje iz fondova Europske unije, s obzirom na nedostatna vlastita sredstva i značajne potrebe za ulaganjima u objekte vodoopskrbe i odvodnje, a ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju, pružaju se znatne mogućnosti korištenja sredstava iz europskih fondova.

- 2.2. *Vezano za prijedlog Državnog ureda za reviziju za donošenje procedura za evidentiranje poslovnih događaja Podružnica navodi da poduzima radnje za donošenje dodatnih procedura i kontrolnih aktivnosti koje će osigurati dostavu dokumentacije o stavljanju sredstava u uporabu u razumnom roku, kako bi se izbjeglo nepravodobno evidentiranje promjene statusa imovine, a time i nepravodoban obračun amortizacije. Također, tehnički sektor je zadužen za standardizaciju nazivlja pojmova prema važećim propisima i Međunarodnim računovodstvenim standardima.*

Takvo nazivlje iziskuje propisivanje vlastite procedure, posebice u sustavu javne nabave i ugovaranju radova. Nadalje navodi da je realizacija komunalne infrastrukture dugotrajan i složen proces (od koncepcije razvoja sustava, izrade idejnog rješenja, imovinsko-pravnih odnosa, izrade glavnog i izvedbenog projekta, ishođenja građevinske dozvole, osiguranja financijskih sredstava, planiranja, raspisivanja natječaja, zaključenja ugovora, te izvedbe i aktiviranja objekta), te se u praksi događa da se radovi na projektnoj dokumentaciji završe, a izvođenje se odgađa za naredno razdoblje. S obzirom na veliku vrijednost izrađene projektne dokumentacije obavljena je njena revizija, te je utvrđeno da nema projekata od čije se realizacije odustalo, nego je samo nepoznato vrijeme i sredstva za njihovu realizaciju. S obzirom da su neki projekti izvedeni u ranijem razdoblju, a nije se pristupilo njihovoj realizaciji, zauzet je stav da se ne čeka postupak aktiviranja izgrađenog objekta nego se obračun amortizacije obavlja za projekte kao zasebnu cjelinu u skupini računa studije i projekti.

Vezano za evidentiranje poslovnih događaja uz naknadu za pročišćavanje otpadnih voda obrazlaže da je dosadašnje poslovanje Podružnice, obavljajući poslove posrednika u plaćanjima i naplati između koncesionara i Grada, na specifičan način spajalo komercijalni i opći interes koji se odnosi na isporuku i pročišćavanje vode. Ističe da su iz navedenog poslovanja mogle proizaći nenamjerne pogreške koje se odnose na evidentiranje ili obračun poreza na dodanu vrijednost. Navodi da je u tijeku nadzor Porezne uprave po problemima vezanim za obračun poreza na dodanu vrijednost, te da će sve nalaze Porezne uprave i preporuke Državnog ureda za reviziju biti osnova budućeg rada s ciljem izbjegavanja poreznog rizika.

Vezano za planiranje i realizaciju Programa građenja objekata vodoopskrbe i odvodnje u iznosu 159.500.000 EUR za razdoblje od 2008. do 2011. navodi da je Program usvojen bez prethodno riješenih imovinsko-pravnih odnosa, projekta i građevinskih dozvola, te nedovoljno definiranih izvora financiranja. Od planiranih i ugovorenih kreditnih sredstava s Europskom bankom za obnovu i razvitak u iznosu 60.000.000 EUR realizirat će se 40.500.000 EUR, što je utvrđeno dodatkom ugovora o kreditu. Program B je planiran u iznosu 99.500.000 EUR, od čega 79.000.000 EUR iz sredstava od emitiranih obveznica i 20.500.000 EUR iz sredstava društva Hrvatske vode. Za realizaciju navedenog Programa je ugovoreno 41.266.000 EUR, od čega iz sredstava društva Hrvatske vode 2.667.000 EUR. Razlika u iznosu 38.599.000 EUR je trebala biti financirana iz sredstava od emitiranih obveznica, a financirana je u iznosu 30.634.900 EUR, te je razlika u iznosu 7.964.100 EUR financirana iz vlastitih sredstava. Od sredstava ostvarenih od emitiranih obveznica (u iznosu 30.634.900 EUR) Podružnica je doznačila na račun Društva 27.270.300 EUR, te obveze Podružnice za sredstva ostvarena od emitiranih obveznica iznose 3.364.600 EUR.

Vezano za nalaz Državnog ureda za reviziju o nenamjenskom korištenju sredstava od naknade za razvoj navodi da su navedena sredstva privremeno korištena kao zamjena za planirane izvore financiranja koji nisu realizirani. Nadalje navodi da će se sredstva od naknade za razvoj utrošiti na temelju usvojenih programa gradnje komunalnih vodnih građevina Grada, grada Sveta Nedjelja i grada Samobora. Evidentiranje utroška sredstava od naknada za razvoj ne provodi se u vrijeme gradnje objekata niti kod podmirjenja obveza prema izvoditelju radova nego u vrijeme aktiviranja izgrađenog objekta. Tada se sredstva ostvarena od naknade za razvoj, kao izvor financiranja, evidentiraju na računu odgođeni prihodi, kako bi mogla služiti za pokriće troškova amortizacije (Međunarodni računovodstveni standard 20).

Vezano za Uredbu o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje se iz cijena vodnih usluga pokrivaju navodi da je odredbama navedene Uredbe utvrđeno da u cijenu vodnih usluga, kao kalkulativni element, ulazi amortizacija, da se cijena vodne usluge određuje na način da se ne ostvaruje dobit, te da se iz naknade za razvoj grade komunalne vodne građevine, dok je Međunarodnim računovodstvenim standardima propisana obveza obračuna amortizacije. Također, Zakon o porezu na dobit obvezuje korekciju dobiti za pripadajući dio korištenja dugotrajne imovine. Istodobno nije utvrđena namjena sredstava amortizacije ni izvori iz kojih se obavlja otplata investicijskih kredita. Društvo ističe da je zbog navedenog potrebno izmijeniti postojeću zakonsku regulativu u smislu da se definira korištenje sredstava amortizacije (za gradnju vodnih građevina i otplatu kredita). Predlaže da se nalazi Državnog ureda za reviziju dostave Vijeću za vodne usluge, kako bi ono u okviru svojih nadležnosti pokrenulo izmjene Uredbe.

3. Cijena vodnih usluga

- 3.1. Cijena vodnih usluga je, u razdoblju od kolovoza 2009. do veljače 2012., iznosila 7,99 kn/m³ za kućanstva, od čega se na cijenu opskrbe pitkom vodom odnosi 4,30 kn/m³, cijenu usluge pročišćavanja, odnosno naknadu koja se prikuplja od kućanstava za podmirenje obveza prema koncesionaru 2,83 kn/m³ i cijenu usluge odvodnje otpadnih voda 0,85 kn/m³. Za druge korisnike (trgovačka društva, obrtnike i druge), cijena vodnih usluga je iznosila 21,08 kn/m³, od čega se na cijenu opskrbe pitkom vodom odnosi 7,34 kn/m³, cijenu usluge pročišćavanja 11,47 kn/m³ i cijenu usluge odvodnje otpadnih voda 2,26 kn/m³. Cijenu opskrbe pitkom vodom i usluge odvodnje određuje Podružnica, a cijenu usluge pročišćavanja Grad.

Od početka ožujka 2012., se primjenjuje cijena opskrbe pitkom vodom i usluge odvodnje utvrđena na temelju izračuna najniže osnovne cijene vodnih usluga, prema odredbama Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva (dalje u tekstu: Uredba). Prema odredbama navedene Uredbe, najniža cijena vodnih usluga se sastoji od fiksnog i varijabilnog dijela. Fiksni dio cijene služi za pokriće troškova koji ne ovise o količini isporučenih vodnih usluga, a nastaju kao posljedica priključenja nekretnine na komunalne vodne građevine (očitanje vodomjera, obrada očitanih podataka, umjeravanje i servisiranje vodomjera, tekuće i investicijsko održavanje priključaka nekretnine na komunalne građevine, redovito održavanje funkcionalne ispravnosti komunalnih vodnih građevina, te ispitivanje i održavanje zdravstvene ispravnosti vode). Obračunava se mjesečno, a obvezni su je plaćati svi korisnici koji imaju priključak za vodu bez obzira na potrošnju. Varijabilni dio cijene vodnih usluga ovisi o količini isporučenih vodnih usluga, te se obračunava na temelju utrošenih m³ vode.

Prema odluci o cijeni vodnih usluga, fiksni dio cijene za kućanstva iznosi 16,74 kn/mjesec (18,41 kn s porezom na dodanu vrijednost), a za ostale korisnike od 50,00 kn do 500,00 kn/mjesec, ovisno o promjeru priključka. Varijabilni dio cijene za kućanstva iznosi 10,36 kn/m³ (11,39 kn/m³ s porezom na dodanu vrijednost), a odnosi se na cijenu opskrbe pitkom vodom u iznosu 4,68 kn/m³, cijenu usluge pročišćavanja u iznosu 4,68 kn/m³ i cijenu usluge odvodnje u iznosu 1,00 kn/m³.

Cijena vodne usluge, koju plaćaju socijalno ugroženi građani, za količinu vode nužne za osnovne potrebe (70 litara dnevno po članu kućanstva) u skladu s Uredbom, utvrđena je u visini 60,0% osnovne cijene i iznosi 6,22 kn/m³ (po navedenoj cijeni su u vrijeme obavljanja revizije obračunavane vodne usluge za 31 kućanstvo).

Varijabilni dio cijene vodnih usluga za druge korisnike iznosi 21,45 kn/m³, a odnosi se na cijenu opskrbe pitkom vodom u iznosu 4,68 kn/m³, cijenu usluge pročišćavanja u iznosu 15,77 kn/m³ i cijenu usluge odvodnje u iznosu 1,00 kn/m³. Cijena vodnih usluga od ožujka 2012. za kućanstva je veća za 16,8%, a što je, najvećim dijelom, rezultat povećanja cijene usluge pročišćavanja odnosno naknade koja se prikuplja od krajnjih korisnika za podmirenje obveza prema koncesionaru. Cijena usluge pročišćavanja za kućanstva je veća za 65,4%, a za druge korisnike je veća za 37,5%. Cijena usluge opskrbe pitkom vodom za kućanstva je veća za 8,7%, a za druge korisnike je manja za 36,2%. Cijena usluga odvodnje za kućanstva je veća za 16,7%, a za druge korisnike je manja za 55,9%.

Kod usporedbe navedenih cijena je potrebno uzeti u obzir da se od ožujka 2012., u skladu s odredbama Zakona o vodama i Uredbe, obračunava i fiksni dio cijene vodnih usluga koji ranije nije obračunavan, te su cijene od ožujka 2012., osim ranije navedenog postotka, veće i za fiksni dio. Također, kod usporedbe navedenih cijena je potrebno uzeti u obzir da je, u skladu s odredbama Zakona o porezu na dodanu vrijednost, porez na dodanu vrijednost na vodne usluge, od početka ožujka 2012. smanjen s 23,0% na 10,0%.

Cijena usluge opskrbe pitkom vodom i odvodnjom je utvrđena na temelju izračuna koji je početkom 2012. Podružnica dostavila Vijeću za vodne usluge. Naime, cijena je utvrđena na temelju troškova za vodne usluge u iznosu 454.024.591,00 kn, te 330 911 korisnika vodnih usluga (306 244 kućanstva i 24 667 drugih korisnika) i godišnje potrošnje vode od 62 367 200 m³. Navedeni troškovi čine 78,8% ukupno planiranih troškova Podružnice za 2012. Na troškove na temelju kojih je utvrđen varijabilni dio cijene se odnosi 349.232.196,00 kn, a troškove na temelju kojih je utvrđen fiksni dio cijene 104.792.395,00 kn. Troškovi na temelju kojih je utvrđen varijabilni dio cijene se odnose na troškove amortizacije u iznosu 131.899.025,00 kn, materijalne troškove u iznosu 77.978.511,00 kn, troškove zaposlenih u iznosu 75.248.340,00 kn, vrijednosno usklađenje potraživanja u iznosu 21.229.120,00 kn, financijske rashode u iznosu 18.065.610,00 kn, troškove usluga u iznosu 16.741.540,00 kn, koncesije u iznosu 5.045.050,00 kn, te troškove naknade za korištenje voda u iznosu 3.025.000,00 kn. Troškovi, na temelju kojih je utvrđen fiksni dio cijene se odnose na troškove očitavanja vodomjera, obrade očitanih podataka, te izrade i dostave računa korisnicima u iznosu 46.564.341,00 kn, troškove tekućeg i investicijskog održavanja, umjeravanja i servisiranja vodomjera u iznosu 52.088.084,00 kn, te troškove ispitivanja zdravstvene ispravnosti vode za piće u iznosu 6.139.970,00 kn.

Iz poslovnih knjiga i pomoćnih evidencija Podružnice nije vidljivo na temelju čega su utvrđeni navedeni ukupni troškovi, kao i njihova struktura, jer Podružnica nema ustrojenu evidenciju iz koje je vidljivo koji dio troškova se odnosi na cijenu vodnih usluga, a koji dio na druge usluge.

Naime, Podružnica obavlja i druge usluge (priklučke, prikupljanje naknada za društvo Hrvatske vode i drugo) čiji prihodi sudjeluju s 29,3% u ukupnim prihodima, međutim nije vidljiv iznos troškova koji se odnosi na druge usluge Podružnice, odnosno koji se ne pokrivaju iz cijene vodnih usluga. Također iz evidencija nije vidljivo koji dio troškova se odnosi na fiksni, a koji na varijabilni dio cijene. Međutim, da troškovi kod utvrđivanja najniže cijene nisu realni ukazuje izračun fiksnog dijela cijene za kućanstva i za druge korisnike, prema kojemu fiksni dio cijene za kućanstva iznosi 16,74 kn/mjesec, a za druge korisnike, (koji imaju isti promjer priklučka kao i kućanstva do 32 cm) iznosi 50,00 kn/mjesec. Također, u cijeni vodnih usluga su obračunani troškovi amortizacije u većem iznosu od planiranih i ostvarenih, dok su troškovi zaposlenih obračunani u iznosu manjem od planiranih i ostvarenih. U cijeni vodnih usluga je obračunana naknada za korištenje voda u iznosu 3.025.000,00 kn, iako je odredbom članka 95. Zakona o financiranju vodnog gospodarstva utvrđeno da se navedena naknada obračunava u okviru cijene vodnih usluga od početka 2015., te nije trebala biti uključena u cijenu do 2015. Osim navedenoga, dodatkom Sporazumu o plaćanju je utvrđeno da naknada Podružnici za poslove naplate naknade od krajnjih korisnika vodnih usluga (iz koje se podmiruje obveza prema koncesionaru), za razdoblje od početka 2007. do konca veljače 2012. iznosi 118.717.900,00 kn (obveznik je Grad).

Prema spomenutom Sporazumu naknada za navedene poslove je uključena u fiksni dio cijene vodnih usluga. Iz obračuna troškova, koji se odnose na fiksni dio cijene, nije vidljivo koji dio troškova se odnosi na poslove naplate navedene naknade.

Također, iz odredbi Uredbe nije vidljivo koji troškovi se odnose na fiksni, a koji na varijabilni dio cijene vodnih usluga. Nadalje, Uredbom nije uzet u obzir različit utjecaj troška amortizacije obračunane na imovinu nabavljenu iz vlastitih sredstava, u odnosu na imovinu nabavljenu iz sredstva proračuna. Naime, trošak amortizacije obračunan na imovinu nabavljenu iz sredstava proračuna ne utječe na rezultat poslovanja jer se u skladu s Međunarodnim računovodstvenim standardom 20 evidentiraju prihodi u visini obračunane amortizacije. Također, nije vidljiva namjena sredstava amortizacije, s obzirom da se iz troškova amortizacije obračunane u okviru najniže cijene vodnih usluga ne mogu pokrivati troškovi gradnje komunalnih vodnih građevina, a amortizacija se i nadalje obračunava na način kao i ranije, kada je u skladu s propisima korištena i za gradnju objekata komunalnih vodnih građevina.

S obzirom da Uredbom nije precizno definirano koji troškovi se odnose na fiksni dio cijene, a koji na varijabilni dio, cijene pojedinih javnih isporučitelja vodnih usluga se razlikuju, ne samo zbog različitih iznosa navedenih troškova nego i različite podjele troškova na fiksne i varijabilne, kao i različitih iznosa amortizacije. Tako najniži fiksni dio cijene za kućanstva ima isporučitelj vodnih usluga iz Belišća (6,94 kn/mjesec), a najviši isporučitelj iz Donjeg Lapca (85,25 kn/mjesec).

Na cijenu vodnih usluga, osim troškova, odnosno ekonomičnosti i racionalnosti poslovanja isporučitelja vodnih usluga, utječe i niz drugih faktora kao što su izvori iz kojih se nabavlja voda (vlastiti izvori ili kupnja od drugog isporučitelja i po kojoj cijeni), udaljenost izvora, kvaliteta vode, dužina mreže, te broj priklučaka na mrežu, izvori iz kojih je financirana izgradnja komunalnih vodnih građevina (vlastiti ili iz proračuna), stanje vodnih građevina (ulaganja u održavanje u ranijem razdoblju), naplata potraživanja i drugo. Osim navedenog, korisnicima vodnih usluga, čije otpadne vode prolaze kroz pročištač, obračunavaju se i usluge pročišćavanja čiji troškovi također ovise o više faktora.

U skladu s navedenim, kod usporedbe cijene vodnih usluga Podružnice s drugim javnim isporučiteljima je potrebno uzeti u obzir da Podružnica najvećim dijelom (90,0%) zahvaća vodu iz vlastitih izvora. Preostali dio vode nabavlja od drugog javnog isporučitelja po cijeni 0,45 kn/m³, dok drugim javnim isporučiteljima prodaje vodu po znatno višoj cijeni (4,68 kn/m³, uvećano za fiksnu naknadu u mjesečnom iznosu od 500,00 kn). Tako je u 2012. od drugog javnog isporučitelja nabavljeno 14 868 499 m³, a troškovi nabave su iznosili 6.690.824,00 kn, dok je drugim javnim isporučiteljima prodano 3 048 867 m³, a ostvareni su prihodi u iznosu 14.435.905,00 kn. Nadalje, na jedan metar vodoopskrbnog sustava Podružnice je priključeno 7,9 korisnika, te su troškovi izgradnje i održavanja vodoopskrbnog sustava niži od troškova sustava na koji je na metar vodoopskrbnog sustava priključen manji broj korisnika. Naime, veći broj korisnika, kao i relativno niska nabavna cijena vode trebala bi rezultirati manjim fiksnim i varijabilnim troškovima, odnosno nižom cijenom vode. Međutim, na cijenu vodnih usluga na području Grada značajan utjecaj ima cijena usluga pročišćavanja, koja obuhvaća i gradnju pročišćavača i drugih objekata, te korisnici vodnih usluga na području Grada plaćaju najvišu cijenu pročišćavanja otpadnih voda na području Republike Hrvatske.

U skladu sa smjernicama Strategije upravljanja vodama i odredbama Zakona o vodama, osnovano je Vijeće za vodne usluge kao neovisno tijelo Republike Hrvatske radi osiguranja određivanja cijene vodnih usluga prema Zakonu o vodama, te naknade za razvoj i naknade za priključenje prema Zakonu o financiranju vodnoga gospodarstva. S obzirom da Uredbom (čiji je prijedlog izradilo navedeno Vijeće) nije dovoljno jasno utvrđeno što čini fiksni, a što varijabilni dio cijene vodnih usluga, Državni ured za reviziju predlaže od Vijeća za vodne usluge zatražiti tumačenje strukture fiksne i varijabilne cijene vodnih usluga. Također je potrebno zatražiti mišljenje vezano za trošak amortizacije, koji je prema Uredbi uključen u najnižu cijenu vodnih usluga, a utvrđeno je da se iz najniže cijene vodne usluge, odnosno amortizacije ne može financirati gradnja vodnih objekata.

Državni ured za reviziju nalaže, nakon pribavljenog mišljenja Vijeća, ustrojiti evidenciju troškova na način koji omogućava utvrđivanje fiksnog i varijabilnog dijela cijene vodnih usluga u skladu s propisima.

- Troškovi amortizacije

Prema izračunu cijene vodnih usluga, troškovi amortizacije iznose 131.899.025,00 kn i sudjeluju s 37,8% u ukupnim troškovima na temelju kojih je utvrđen varijabilni dio cijene usluge opskrbe pitkom vodom i usluge odvodnje.

Iz dokumentacije nije vidljivo na temelju čega je dobiven navedeni iznos jer planom poslovanja za 2012. amortizacija je planirana u iznosu 159.230.620,00 kn, od čega se na amortizaciju imovine nabavljenu iz vlastitih sredstva odnosi 99.230.620,00 kn, a na amortizaciju imovine nabavljenu iz sredstava proračuna 60.000.000,00 kn. U 2012. trošak amortizacije je ostvaren u iznosu 159.835.712,00 kn, od čega se na amortizaciju imovine nabavljenu iz vlastitih sredstava odnosi 102.532.080,00 kn, a na amortizaciju imovine nabavljenu iz sredstava proračuna 57.303.632,00 kn. Iz navedenog je vidljivo da su troškovi amortizacije, koji su obračunani u cijeni vodnih usluga, za 32.668.405,00 kn veći od planiranih troškova amortizacije imovine nabavljene iz vlastitih sredstava, odnosno za 29.366.945,00 kn su veći od ostvarenih troškova amortizacije imovine nabavljene iz vlastitih sredstava.

Troškovi amortizacije u 2012., kao i u ranijim godinama imaju uz troškove zaposlenih najznačajniji udjel u ukupnim troškovima Podružnice, međutim ulaganja iz sredstva amortizacije su obavljena u znatno manjim iznosima.

Državni ured za reviziju predlaže utvrditi trošak amortizacije koji se odnosi na cijenu vodnih usluga, te preispitati korištenje sredstava amortizacije s obzirom da su ulaganja u održavanje i gradnju vodoopskrbnog sustava iz sredstava amortizacije u 2012. i ranijim godinama znatno manja od troškova amortizacije koji su teretili cijenu vodnih usluga.

- Troškovi zaposlenih

Troškovi zaposlenih, kod izračuna varijabilnog dijela cijene opskrbe pitkom vodom i odvodnjom, su utvrđeni u iznosu 75.248.340,00 kn i sudjeluju s 21,5% u ukupnim troškovima na temelju kojih je utvrđen varijabilni dio cijene.

U Mjerilima ekonomičnosti, koje je u skladu s Uredbom o mjerilima ekonomičnog poslovanja isporučitelja vodnih usluga (Narodne novine 112/10), Podružnica dostavila Ministarstvu poljoprivrede, ukupni troškovi zaposlenih su iskazani u iznosu 163.216.960,00 kn, od čega se na plaće zaposlenih u sustavu vodoopskrbe i odvodnje odnosi 82.800.000,00 kn, te proizlazi da su troškovi drugih zaposlenih (administracija, uprava) 80.416.960,00 kn. Iz podataka evidentiranih u poslovnim knjigama je vidljivo da navedeni iznosi nisu realni. Naime, troškovi zaposlenih u 2012. su ostvareni u iznosu 192.548.666,00 kn (s troškovima zaposlenih putem agencije i naknadama), što je za 117.300.326,00 kn više od iznosa obuhvaćenog kod izračuna varijabilnog dijela cijene vodnih usluga. Navedeni iznos (117.300.326,00 kn) bi se trebao pokriti iz fiksnog dijela cijene vodnih usluga i drugih usluga Podružnice, što nije moguće jer su ukupni fiksni troškovi manji (104.792.395,00 kn). Navedeno ukazuje da su u izračunu cijene vodnih usluga troškovi zaposlenih nerealni, odnosno manji od ostvarenih troškova.

Visoki troškovi zaposlenih su, najvećim dijelom, posljedica velikog broja zaposlenih, od kojih su najvećim dijelom na administrativno upravnim poslovima i tehničkim poslovima. Naime, koncem 2012. Podružnica je imala 1 221 zaposlenika, od čega 418 u sektoru vodoopskrbe i 181 u sektoru odvodnje, a preostalih 622 su zaposlenici sektora ekonomsko pravnih poslova, zajedničkih poslova, tehničkog sektora i drugih koji obavljaju administrativno upravne poslove i tehničke poslove. Velik broj zaposlenih, posebice na administrativno upravnim poslovima je, između ostaloga, posljedica neodgovarajućeg informatičkog sustava, koji se sastoji od više nepovezanih baza podataka, te je potrebno višestruko unošenje podataka, usklađivanje i kontrola. Također, posljedica je i obračuna potrošnje vodnih usluga, koji se najvećim dijelom ne obavlja prema količini isporučene vode utvrđene na vodomjeru, nego na temelju procjena, što ima za posljedicu velik broj prigovora (102 567 prigovora u 2011.), koji zahtijevaju dodatnu obradu i dodatne troškove.

Podružnica poduzima mjere vezane za smanjenje broja redovno zaposlenih. Tako je tijekom 2012., zbog promjene ugovora o radu, uz otpremnine, otišlo 59 zaposlenika (najvećim dijelom zaposlenici pred mirovinu), prirodnim putem je otišlo 46 zaposlenika. Međutim, zaposleno je 11 zaposlenika i povećano je zapošljavanje putem agencija, te su troškovi zapošljavanja putem agencije u 2012. iznosili 10.493.809,00 kn i u odnosu na 2011. su veći za 5.940.629,00 kn.

Dio zaposlenika putem agencije obavlja administrativno upravne poslove. Izmjena strukture i broja zaposlenih se obavlja, a prethodno nije donesena nova organizacijska struktura i sistematizacija radnih mjesta te se i nadalje primjenjuje Pravilnik o sistematizaciji radnih mjesta iz 2002.

Osim troškova plaća, cijenu vodnih usluga opterećuju naknade i nagrade koje su najvećim dijelom i po nekoliko puta veće od porezno priznatih. Tako se jubilarne nagrade isplaćuju u visini jedne prosječne plaće po radniku u gospodarstvu Grada (6.400,00 kn u 2012.) za deset godina staža, a za 40 godina staža u visini četiri prosječne plaće (25.200,00 kn). Za rođenje djeteta se isplaćuje naknada u visini jedne prosječne plaće, a u slučaju smrti zaposlenika u visini tri plaće i troškovi pogreba. Također se isplaćuje naknada za invaliditet, nabavu medicinskih pomagala, otklanjanje posljedica elementarne nepogode, povrede i druge naknade. Osim, naknada i dodataka koji se isplaćuju prema kolektivnom ugovoru, Podružnica je u 2012. i ranijim godinama subvencionirala dobrovoljnu mirovinsku štednju, isplaćivala dodatke za znanstveni stupanj, stimulaciju i odvojeni život. Za navedene naknade je u 2012. plaćeno 1.700.108,00 kn, a u 2011. je plaćeno 1.505.365,00 kn.

Odredbom članka 197. Zakona o vodama je propisano da cijena vodnih usluga ne može pokrivati neracionalno i neekonomično poslovanje isporučitelja vodnih usluga.

Državni ured za reviziju predlaže, u cilju povećanja učinkovitosti poslovanja, te smanjenja cijene vodnih usluga, provesti reorganizaciju poslovanja, uzimajući u obzir obvezu uskladbe pravnog položaja s odredbama Zakona o vodama. S obzirom na visok udjel troškova zaposlenih, koji se većim dijelom odnose na administrativno osoblje, izvršiti analizu zaposlenosti i donijeti sistematizaciju radnih mjesta s potrebnim brojem zaposlenih i potrebnim znanjima i vještinama. Predlaže se utvrditi mogućnost preraspodjele zaposlenika unutar Podružnice, kao i mogućnost preraspodjele unutar Društva, kako bi se smanjio broj zaposlenih putem agencije. Također je potrebno preispitati materijalna prava zaposlenih koja, između ostalog, ograničavaju mogućnost racionalizacije i uštede na troškovima, te povećavaju cijenu vodnih usluga.

- Obračun vodnih usluga

Prema procedurama Podružnice, obračun vodnih usluga za korisnike koji imaju zajedničko brojilo se treba obavljati mjesečno na temelju isporučene količine vode utvrđene mjesečnim očitanjem brojila. Za korisnike (kućanstva), koji imaju vlastito brojilo, obračun se treba obavljati mjesečno na temelju procjene mjesečno isporučene količine vode utvrđene na brojilu polugodišnjim ili godišnjim očitanjem. Za druge korisnike (trgovačka društva i druge velike potrošače), obračun se treba obavljati na temelju petnaestodnevni i mjesečnih očitavanja brojila. Utvrđeno je da se očitavanje brojila i obračun vodnih usluga, najvećim dijelom, ne obavlja u skladu s procedurama. Naime, obračun se ne obavlja dinamikom utvrđenom procedurama i ne obuhvaća mjesečne količine isporučene vode, te se u mjesečnim računima obuhvaća potrošnja vode za razdoblje od 15 do 40 dana. Zbog navedenog, korisnici ne plaćaju vodne usluge na temelju stvarne, odnosno procijenjene mjesečne potrošnje, a mjesečni prihodi i potraživanja evidentirana u poslovnim knjigama odstupaju od stvarno isporučenih usluga.

Tako su u 2012. prihodi od vodnih usluga za svibanj evidentirani u iznosu 43.372.992,00 kn, lipanj u iznosu 36.045.222,00 kn, srpanj u iznosu 45.832.316,00 kn, kolovoz u iznosu 37.508.366,00 kn, rujan u iznosu 26.621.451,00 kn, listopad u iznosu 46.330.499,00 kn, studeni u iznosu 40.737.773,00 kn, te prosinac u iznosu 61.371.663,00 kn. Naknade za usluge pročišćavanja za svibanj su evidentirane u iznosu 39.056.564,00 kn, lipanj u iznosu 33.960.530,00 kn, srpanj u iznosu 46.591.704,00 kn, kolovoz u iznosu 37.131.657,00 kn, rujan u iznosu 26.439.204,00 kn, listopad u iznosu 43.406.841,00 kn, studeni u iznosu 38.729.563,00 kn te prosinac u iznosu 51.939.159,00 kn. Navedeni način obračuna i naplate vodnih usluga se odražava i na obračun obveza za porez na dodanu vrijednost kao i likvidnost poslovanja budući da najveći dio obveza dopijeva mjesečno u približno jednakim iznosima (troškovi zaposlenih, energija i drugi troškovi koji se obračunavaju mjesečno).

Odredbom članka 24. Zakona o zaštiti potrošača (Narodne novine 79/07, 125/07, 79/09, 89/09, 133/09, 133/09 i 78/12) je utvrđeno da prodaja potrošačima javnih usluga, kada to priroda javne usluge dopušta, mora biti obračunata prema potrošnji.

Državni ured za reviziju predlaže, u cilju realnijeg obračuna vodnih usluga, te realnijeg iskazivanja prihoda i potraživanja, korisnicima vodnih usluga za koje se isporuka vode ne obračunava na temelju mjesečnih očitavanja, utvrditi mjesečne akontacije na temelju polugodišnjih ili godišnjih očitavanja, odnosno utvrđene polugodišnje ili godišnje potrošnje vode.

- Gubici vode

Grad ima najveću količinu zahvaćene vode u Republici Hrvatskoj (približno 120 000 000 m³ godišnje), ali i najveće gubitke, mjerene kao razlika između zahvaćene i isporučene količine vode (58 800 000 m³). Gubici vode su jedan od osnovnih problema sustava vodoopskrbe i do 2012., su povećavani te iznose 49,0%. Veće gubitke, ima Zadarska županija 68,0%, Šibensko-kninska 60,0%, Karlovačka 59,0%, Splitsko-dalmatinska 51,0%. Sve ostale županije imaju manje gubitke, a najmanje ima Koprivničko-križevačka 8,0%. Smanjenje gubitaka vode je bio jedan od osnovnih ciljeva Podružnice u planovima i mjerama za učinkovito poslovanje u 2012. i ranijem razdoblju, međutim ulaganja u održavanja vodoopskrbnog sustava su bila nedostatna, posljedica čega je bio rast gubitaka vode.

Tijekom 2012. je pokrenut projekt DMA zona, koji predstavlja podjelu distributivnog područja na manje cjeline kako bi se uspješnije kontrolirala potrošnja vode i otkrili kvarovi sustava. Navedenim mjerama je zaustavljen rast gubitka vode, odnosno smanjene su količine zahvaćene vode (od planiranog smanjenja količine zahvaćene vode u 2012. za 200 l/s ostvareno je smanjenje od 160 l/s). Međutim, gubici vode su i nadalje znatno veći od prihvatljivih jer Europska unija smatra prihvatljivim gubitke u visini 15,0% do 18,0%, te je potrebno i nadalje poduzimati mjere za smanjenje gubitaka vode.

Odredbom članka 75. Zakona o vodama je propisano da se voda mora upotrebljavati i koristiti racionalno i ekonomično. Svaki korisnik vode obvezan je koristiti vodu na način i opseg kojima se voda čuva od rasipanja i štetnih promjena njezine kakvoće. Odredbom članka 197. navedenog Zakona je propisano da se djelatnosti javne vodoopskrbe i javne odvodnje obavljaju učinkovito, ekonomično i svrsishodno. Nadalje je utvrđeno da se navedene djelatnosti obavljaju tako da se osigura njihov održiv razvitak i stalno povećanje kakvoće vodnih usluga, a komunalne vodne građevine održavaju se trajno u stanju funkcionalne sposobnosti.

Državni ured za reviziju predlaže utvrditi uzroke gubitaka vode te donijeti akcijski plan za smanjenje i svođenje na realnu i ekonomski prihvatljivu visinu.

- Naplata potraživanja

Na cijenu vodnih usluga utječe i neučinkovita naplata potraživanja, koja su koncem 2012. iznosila 660.437.346,00 kn, od čega se na potraživanja za vodne usluge, naknadu za razvoj, odnosno prihode Podružnice odnosi 308.854.214,00 kn, te potraživanja za usluge pročišćavanja (koja se doznave na depozitni račun koncesionara) 304.810.759,00 kn i druga potraživanja koja Podružnica naplaćuje u ime i za račun drugih (društva Hrvatske vode, Grada, grada Samobora i grada Sveta Nedjelja) u iznosu 46.772.373,00 kn. Od ukupno evidentiranih potraživanja, na utužena potraživanja se odnosi 278.926.162,00 kn, a vrijednosno najznačajnija su za usluge pročišćavanja u iznosu 181.155.380,00 kn, od čega se 156.420.965,00 kn odnosi na potraživanja od četiri trgovačka društva (ostvarena do konca 2010.), koja imaju vlastite zdence, te im Podružnica ne isporučuje vodu, a usluge pročišćavanja su im do konca 2010. obračunavane (prema zaključku Grada), na temelju ukupne količine zahvaćene vode. U skladu s Pravilnikom o obračunu i plaćanju naknade za zaštitu voda (Narodne novine 83/10), koji je stupio na snagu početkom 2011., količine zahvaćene vode (na temelju kojih se obračunava usluga pročišćavanja) se umanjuju, odnosno korigiraju s određenim faktorima. Tako se s faktorom od 0,1 korigiraju količine zahvaćene vode za industriju papira, a za anorgansku petrokemijsku industriju s faktorom 0,5. Ranije navedena potraživanja korisnici vodnih usluga osporavaju jer su mišljenja da se količine vode, na temelju kojih su obračunane usluge pročišćavanja trebaju umanjiti, odnosno korigirati s faktorom usklađenja utvrđenim navedenim Pravilnikom. Jednom od spomenutih trgovačkih društava, na temelju nagodbe, je otpisan dio potraživanja za usluge pročišćavanja u iznosu 25.000.035,00 kn.

Od ukupno utuženih potraživanja u iznosu 278.926.162,00 kn, tijekom 2012. je naplaćeno 27.384.038,00 kn (u navedenom iznosu su obuhvaćene i kamate, te troškovi tužbe). Troškovi odvjetničkih usluga u 2012. su iznosili 9.923.705,00 kn i za 111,0% su veći u odnosu na 2011., a čine 36,2% naplaćenih utuženih potraživanja. Na visok iznos potraživanja utječe nelikvidnost gospodarstva i smanjene platežne mogućnosti kućanstava, te nepravodobno poduzimanje mjera naplate (opomene, tužbe, ovrhe). Također utječe i način obračuna koji se većim dijelom obavlja na temelju procjena a koje odstupaju od stvarno isporučenih količina vode, te ima velik broj prigovora koji zahtijevaju dodatne provjere.

Državni ured za reviziju predlaže procedurama odrediti praćenje potraživanja prema dospjelogosti i vrstama, te odrediti postupke vezane za naplatu (slanje opomena, postupak utuživanja, ovrhe i obračun zatezanih kamata). Također predlaže pravodobno poduzimati mjere naplate jer prema odredbama Zakona o obveznim odnosima (Narodne novine 35/05, 41/08 i 125/11), za potraživanja za vodne usluge nastupa zastara u roku jedne godine. Predlaže se preispitati opravdanost korištenja odvjetničkih usluga za postupke naplate potraživanja s obzirom da Podružnica i Društvo imaju zaposlene pravnike koji bi trebali obavljati postupke vezane za naplatu potraživanja.

- Naknade koje se obračunavaju uz cijene vodnih usluga

Osim cijena vodnih usluga, krajnjim korisnicima se obračunava naknada za razvoj vodoopskrbe i odvodnje u iznosu $1,00 \text{ kn/m}^3$ (naknada za razvoj vodoopskrbe $0,30 \text{ kn/m}^3$ i naknada za razvoj odvodnje $0,70 \text{ kn/m}^3$), koje su prihod Podružnice.

Visinu navedenih naknada je, u skladu s odredbama Zakona o financiranju vodnog gospodarstva, utvrdio Grad. Osim navedenih naknada, korisnicima vodnih usluga se obračunava i naknada za zaštitu voda u iznosu $0,27 \text{ kn/m}^3$ i naknada za korištenje voda u iznosu $0,80 \text{ kn/m}^3$, koje su prihod društva Hrvatske vode. Prema Uredbi o visini naknade za zaštitu voda (Narodne novine 82/10), naknada za zaštitu voda je utvrđena u iznosu $0,90 \text{ kn/m}^3$. U skladu s navedenom Uredbom i rješenjem društva Hrvatske vode iz 2008., navedena naknada se korigira koeficijentom 0,3 i iznosi $0,27 \text{ kn/m}^3$ za korisnike vodnih usluga čije otpadne vode prolaze preko uređaja za pročišćavanje drugog stupnja. Prema izmjeni Uredbe o visini naknade za zaštitu voda i izmjene Uredbe o naknadi za korištenje voda (Narodne novine 83/12), naknada za zaštitu voda kao i naknada za korištenje voda od početka 2013. iznose $1,35 \text{ kn/m}^3$. Naknada za zaštitu voda se i nadalje u skladu s navedenom Uredbom korigira koeficijentom 0,3, te iznosi $0,40 \text{ kn/m}^3$.

Podružnica je obračunavala naknadu za zaštitu voda u iznosu $0,27 \text{ kn/m}^3$, odnosno uz primjenu korekcijskog faktora u visini 0,3 i korisnicima vodnih usluga koji nisu priključeni na pročištač (korisnici vodnih usluga na području Sesveta, Odre, Hrašća i Male Mlake), što nije u skladu s odredbama Uredbe o visini naknade za zaštitu voda i rješenja društva Hrvatske vode d.o.o. kojim je utvrđeno da se naknada za zaštitu voda može obračunavati uz primjenu korekcijskog faktora samo korisnicima koji su priključeni na uređaj za pročišćavanje drugog stupnja.

Državni ured za reviziju nalaže obračunavati naknadu za zaštitu voda u skladu s odredbama Uredbe o visini naknade za zaštitu voda i rješenjem društva Hrvatske vode.

- Cijena usluga pročišćavanja otpadnih voda

U okviru cijene vodnih usluga je obuhvaćena naknada, koja se prikuplja od korisnika vodnih usluga, za podmirenje obveza prema koncesionaru.

Mehaničko pročišćavanje otpadnih voda (prvi stupanj pročišćavanja) je započelo u travnju 2004., a biološko (drugi stupanj pročišćavanja) tijekom 2007. Pojedini dijelovi Grada su priključivani na pročištač postupno, a (prema podacima Podružnice) do vremena obavljanja revizije su priključeni svi dijelovi Grada osim naselja Sesvete. Usluge pročišćavanja, upravljanja i održavanja pročištača obavlja trgovačko društvo koje je koncesionar osnovao tijekom 2004.

Prema podacima koncesionara, do konca 2012. su izvršena ulaganja u pročištač i druge objekte u iznosu 297.554.664 EUR (od čega se 209.962.352 EUR odnosi na izgradnju objekata i otkup zemljišta, 69.653.964 EUR na dodatne radove, te 17.938.348 EUR na proširenje kapaciteta pročištača). Za ulaganja koncesionara u iznosu 297.554.664 EUR utvrđena je obveza Grada do konca 2028. u iznosu 1.025.636.238 EUR, što je za 728.081.574 EUR više od izvršenih ulaganja.

Vrijednost pojedinih ulaganja (građevinski radovi, mehanička oprema, elektrooprema), na temelju koje se obavlja obračun, se znatno razlikuje u odnosu na utvrđenu ugovorom (odnosno Projektom u 1998.). Naime, ugovorom su utvrđena ulaganja u iznosu 395.172.964 DEM (s proširenjem kapaciteta na 1,5 milijuna ES u iznosu 41.000.000 DEM), odnosno 202.012.438 EUR, od čega građevinski radovi 134.828.751 EUR, mehanička oprema 25.236.286 EUR, elektrooprema 8.438.475 EUR, ostalo 33.508.928 EUR.

Prema dokumentaciji, koju koncesionar dostavlja uz mjesečne račune, osnovna kapitalna naknada se obračunava na ulaganja u iznosu 199.024.303 EUR (s proširenjem kapaciteta na 1,2 milijuna ES u iznosu 17.938.348 EUR), od čega se na građevinske radove odnosi 119.768.626 EUR, indirektno troškove 48.317.737 EUR, mehaničku opremu 21.470.112 EUR i elektroopremu 9.467.826 EUR.

Ugovorena vrijednost građevinskih radova vezanih za pročištač i ostale objekte se usklađuje s indeksom rasta cijena na malo u Republici Hrvatskoj, od 1. listopada 1998. do travnja 2004. (od dana kada je izrađen projekt i utvrđena ugovorena cijena do dana kada je pročištač pušten u rad). Nadalje, ugovorena vrijednost elektroopreme se usklađuje s indeksom rasta industrijskih proizvoda u Republici Njemačkoj, dok se 20,0% ugovorene vrijednosti mehaničke opreme usklađuje s indeksom rasta cijena na malo u Republici Hrvatskoj, a 80,0% vrijednosti s indeksom rasta cijena industrijskih proizvoda u Republici Njemačkoj. Navedenim uskladbama je utvrđena osnovna kapitalna naknada u mjesečnom iznosu 2.126.122 EUR, odnosno 2.336.821 EUR s proširenjem kapaciteta, koja se usklađuje s ugovorom utvrđenim faktorom usklađenja do studenoga 2007., te se od prosinca 2007., do konca 2028. obračunava u mjesečnom fiksnom iznosu od 2.703.702 EUR.

Prema podacima koncesionara, od travnja 2004. do konca 2012., koncesionar je ispostavio račune za osnovnu kapitalnu naknadu u iznosu 2.078.242.304,00 kn (bez poreza na dodanu vrijednost), odnosno približno 280.000.000 EUR. Prema ugovoru, obveza s temelja kapitalne naknade do konca 2028. iznosi 519.110.000 EUR (2.703.702 EUR/mjesečno). U skladu s navedenim načinom obračuna, koncesionaru će se u razdoblju od travnja 2004. do konca 2028. (roka koncesije), za osnovnu kapitalnu naknadu izvršiti plaćanja u iznosu 799.110.000 EUR, što je za 571.209.300 EUR više od izvršenih ulaganja.

Prema podacima koncesionara, ulaganja u dodatne radove (varijacije) su obavljena u vrijednosti 69.653.964 EUR. Dodatni radovi čine 38,5% ugovorene vrijednosti radova i većim dijelom su obavljani nakon puštanja pročištača u rad. Najvećim dijelom nisu vezani za projekt pročištača, nego na izgradnju odvodnih kanala i dovodnih cijevi, izgradnju dodatnog odlagališta mulja te druge radove i usluge. U okviru dodatnih radova su obuhvaćeni radovi u vrijednosti 8.413.172 EUR koji se odnose na izgradnju odlagališta za prihvata 198 300 m³ mulja, jer Grad nije osigurao trajno odlagalište mulja.

Naime, ugovorom o koncesiji je utvrđeno da ukoliko Grad ne osigura odlagalište mulja izvan lokacije pročistača, koncesionar je ovlašten organizirati propisano odlaganje i ima pravo od Grada naplatiti troškove zbrinjavanja mulja. Također, Republika Hrvatska je Konvencijom o zaštiti i uporabi prekograničnih vodotoka i međunarodnih jezera (Narodne novine 9/96), u cilju zaštite voda, preuzela obvezu osigurati trajno zbrinjavanje mulja. Prema obrazloženju, lokacija za izgradnju trajnog odlagališta mulja nije riješena i nisu poznati troškovi izgradnje, kao ni izvori financiranja. Kapacitet privremenog odlagališta je dostatan do sredine 2014.

Prema podacima koncesionara, do konca 2012. za dodatne radove (varijacije) plaćeno je 550.993.752,00 kn, (od čega je Grad izravno platio 95.495.640,00 kn), a obveze od 2013. do 2028. iznose 1.147.953.039,00 kn. Iz navedenog proizlazi da će se koncesionaru za dodatne radove izvedene u vrijednosti 69.653.964 EUR, izvršiti plaćanja u iznosu 1.698.946.791,00 kn ili 226.526.238 EUR, što je za 156.872.274 EUR više od izvršenih ulaganja.

Osim osnovne i izvanredne kapitalne naknade, koncesionar je u razdoblju od travnja 2004. do konca 2012. ispostavio račune za naknadu za upravljanje i rad (usluge pročišćavanja) u iznosu 657.802.783,00 kn. Odnosi se na fiksni dio u iznosu 367.700.973,00 kn i varijabilni dio u iznosu 290.101.810,00 kn. Fiksni dio naknade se odnosi na fiksne troškove rada i održavanja (administrativno-organizacijske troškove, troškove obrtnog kapitala i sredstva rezervi za zamjenu ili zaštitu postrojenja i opreme). Ugovorom su utvrđeni mjesečni početni iznosi fiksne naknade za razdoblje od 2004. do 2028. Navedeni iznosi su različiti te su za srpanj 2004. iznosili 1.160.761,00 kn, siječanj 2007. su iznosili 3.084.618,00 kn, prosinac 2012. su iznosili 2.895.868,00 kn, a za srpanj 2016. su ugovoreni u iznosu 4.581.145,00 kn, siječanj 2020. u iznosu 7.445.099,00 kn te listopad 2023. u iznosu 2.737.558,00 kn. Zbog proširenja kapaciteta pročistača (s 1 milijun ES na 1,2 milijuna ES), navedeni iznosi dodatno se povećavaju u mjesečnim iznosima od 156.259,00 kn do 434.544,00 kn. Osim navedenog, 40,0% ranije navedenih iznosa se povećava za indeks rasta plaća u Republici Hrvatskoj, od početka listopada 1998. do mjeseca za koji se ispostavlja račun, 30,0% iznosa se povećava za indeks rasta cijena na malo u Republici Hrvatskoj, a 30,0% se povećava za indeks rasta opreme. Varijabilni dio naknade za upravljanje i rad ovisi o količini otpadnih voda koje prolaze kroz pročistač, količini odstranjenih tvari i količini deponiranog mulja. Naknada za upravljanje i rad za prosinac 2012. je iznosila 9.256.281,00 kn, od čega se na fiksni dio odnosi 4.620.921,00 kn, a na varijabilni dio 4.635.360,00 kn.

Ugovorom o koncesiji je određeno da će Grad plaćati cijenu usluga iz posebne namjenske komponente naknade za odvodnju otpadnih voda ili iz sredstava Grada. Nadalje, Sporazumom o plaćanju je utvrđeno da će Grad najmanje jednom godišnje obavijestiti Podružnicu i koncesionara o iznosu tarifnih komponenti (naknada) koje će se doznavačavati na depozitni račun za podmirenje obveza prema koncesionaru, te postotku koji Grad namjerava financirati kroz tarife (naknade) i iznosu rezervi. Grad se također obvezao osigurati da na depozitnom računu bude dovoljno sredstava za plaćanje usluga koncesionara, a koncesionar je ovlašten naplatiti svoja potraživanja isključivo od Grada.

Grad je u travnju 2004. donio zaključak kojim je dana suglasnost koncesionaru za uvođenje naknade (tarife) za usluge pročišćavanja otpadnih voda i to za fizičke osobe 1,73 kn/m³, a za druge korisnike 7,03 kn/m³. Od početka 2007. do konca veljače 2012. je naknada za fizičke osobe iznosila 2,83 kn/m³, a za druge korisnike 11,47 kn/m³.

U veljači 2012. Grad je donio zaključak kojim je dana prethodna suglasnost koncesionaru za povećanje cijena usluga pročišćavanja otpadnih voda za kućanstva u visini 65,4%, te iznosi 4,68 kn/m³ i za druge korisnike u visini 37,5%, te iznosi 15,77 kn/m³, s primjenom od početka ožujka 2012. Na navedene naknade je obračunavan porez na dodanu vrijednost.

Naknada za pročišćavanje koju plaćaju krajnji korisnici se izračunavala na temelju obveza prema koncesionaru koja uključuje kapitalnu naknadu, izvanrednu kapitalnu naknadu te naknadu za upravljanje i rad. Ulaganja u dodatne radove (varijacije) koji nisu izravno vezani za projekt pročišćavača, a uključeni su u obračun izvanredne kapitalne naknade do 2028., utječu na iznos naknade za pročišćavanje koju plaćaju krajnji korisnici vodnih usluga. Na visinu naknade za pročišćavanje ne utječe samo količina ispuštene otpadne vode krajnjih korisnika nego i oborinske vode koje prolaze kroz pročišćavač (oborinske vode nisu odvojene od sustava otpadnih voda), jer varijabilni dio naknada za upravljanje i rad se obračunava na temelju količine vode koja prolazi kroz pročišćavač.

Usluge pročišćavanja otpadnih voda se obračunavaju i korisnicima vodnih usluga naselja Sesvete, koji nisu priključeni na pročišćavač, te naselja Odra, Hrašće i Mala Mlaka, koji su priključeni na pročišćavač društva VG Vodoopskrba d.o.o., Velika Gorica. Navedeno nije u skladu s odredbom članka 205. stavka 2. Zakona o vodama, kojom je propisano da je cijena vodnih usluga prihod isporučitelja vodne usluge, a obveznik plaćanja je vlasnik ili drugi zakoniti posjednik nekretnine u kojoj se usluga koristi.

Državni ured za reviziju je mišljenja da dodatni radovi koji nisu izravno vezani za projekt pročišćavača ne bi trebali biti uključeni u izračun naknade za pročišćavanje. Nadalje se predlaže naknadu za pročišćavanje obračunavati korisnicima koji koriste uslugu pročišćavanja otpadnih voda.

- Nadzori obavljani od drugih tijela

Vijeće za Vodne usluge u prosincu 2011. je provelo nadzor zakonitosti Odluke o cijeni vodnih usluga Podružnice. Nadzorom je utvrđeno da se trošak gradnje pročišćavača, neovisno radi li se o trošku nastalom izravnim financiranjem iz vlastitih sredstava, financiranjem iz kredita ili kombinacijom ovih modela financiranja, mora podmirivati iz sredstava naknade za razvoj prema odredbama članka 52. do 58. Zakona o financiranju vodnog gospodarstva. Nadalje se navodi da je naknada za razvoj javno davanje, a ne cijena za isporučenu vodnu uslugu, da ovo davanje može teretiti bilo kojeg korisnika vodne usluge, neovisno o tom koristi li korisnik uslugu pročišćavanja ili ne, da se na ovo javno davanje ne može obračunavati i naplaćivati porez na dodanu vrijednost, da odluku o naknadi za razvoj donosi predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave, da se naknada za razvoj naplaćuje uz cijenu vodne usluge i da je naknada za razvoj prihod isporučitelja vodne usluge, neovisno o načinu kolanja sredstava ove naknade. Nadalje se navodi da se trošak upravljanja i pogona pročišćavanja otpadnih voda može podmirivati samo iz cijene vodne usluge prema odredbama članka 205. do 207. Zakona o vodama i Uredbe. Isto tako je navedeno da se radi o cijeni za isporučenu uslugu, te da ona može teretiti samo osobe koje primaju vodnu uslugu pročišćavanja otpadnih voda, da se na cijenu vodne usluge obračunava i naplaćuje porez na dodanu vrijednost i da je cijena vodne usluge prihod isporučitelja vodne usluge, neovisno o načinu kolanja sredstava ove cijene.

Navedeno je da je potrebno u što kraćem roku donijeti odluku o naknadi za razvoj i odluku o cijeni vodnih usluga usklađenu sa Zakonom o vodama, Zakonom o financiranju vodnog gospodarstva i Uredbom, jer je rok za usklađenje prema odredbi članka 89. Zakona o financiranju vodnog gospodarstva, bio početak 2011.

Također je navedeno da je potrebno pribaviti mišljenje od Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva koja je pravna osoba, u smislu postojećih propisa, isporučitelj usluga pročišćavanja (Podružnica ili koncesionar), te da se u skladu s mišljenjem navedenog Ministarstva usklade akti kojima se reguliraju međusobni odnosi.

Navedena odluka je dostavljena Gradu, Podružnici i koncesionaru. Međutim po istoj nije postupljeno u cijelosti, do vremena obavljanja revizije.

Ministarstvo financija, uprava za financijsko upravljanje, unutarnju reviziju i nadzor, sektor za proračunski nadzor i nadzor koncesija u ožujku 2013. je obavilo proračunski nadzor obračuna i plaćanja naknade koncesionaru za projekt pročišćavanja otpadnih voda.

Prema izvješću vanjske revizije, koncesionar je u razdoblju od 2004. do 2011. ostvario neto dobit u iznosu 889.224.949,00 kn ili 28,3% ukupnih prihoda. Također, značajan iznos dobiti ostvaruje i trgovačko društvo kojem je koncesionar povjerio usluge upravljanja i održavanje pročišćavača (u 2010. i 2011. je ostvarilo dobit u iznosu 75.099.000,00 kn ili 46,4% ukupnih prihoda). Također dobit ostvaruje i trgovačko društvo u vlasništvu koncesionara kojemu su povjereni poslovi izgradnje pročišćavača i drugih objekta, te održavanja pročišćavača. Osim što društva kojima su povjerene usluge izgradnje i financiranja, te upravljanja i održavanja pročišćavača ostvaruju visoke iznose dobiti, svi rizici vezani za naplatu usluga su preneseni na Grad, koji se obvezao podmiriti obveze prema koncesionaru, odnosno iznose koji se ne prikupe od naknade koja se obračunava krajnjim korisnicima u okviru cijene vodnih usluga.

- 3.2. *Društvo navodi da je kod izračuna jedinične cijene vodnih usluga od ožujka 2012. po prvi put primijenjeno načelo razdvajanja jedinstvene cijene vodne usluge na fiksni i varijabilni dio. Također, po prvi put je omogućena primijena različite osnovice za izračun naknade nedefiniranog dijela gospodarstva. Naime, naknada za odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda trebala se obračunavati na temelju mjesečne ispuštene količine otpadnih voda ili propisanog faktora korekcije na količinu preuzete vode, a ovisno o djelatnosti pojedinog gospodarstvenog subjekta. U konačnici se pokazalo da je utvrđena jedinična cijena u varijabilnom dijelu manja od utvrđene Uredbom jer je umjesto 62 367 200 m³ planirana količina prodane vode od 59 932 116 m³ uz gotovo jednake troškove.*

Vezano za gubitke vode navodi da je jedini varijabilni trošak, na koji utječe količina zahvaćene vode, trošak električne energije, te da bi uz pretpostavku da nema gubitaka u sustavu, odnosno da je prodana količina vode jednaka zahvaćenoj, ušteda iznosila 15.000.000,00 kn. Ističe da se održivost postojećeg sustava vodoopskrbe temelji na uspostavi njegovog nadzora i upravljanja, što je strateški cilj Podružnice, te da je poduzela mjere kako bi se u kratkom roku smanjili gubici vode u sustavu. Prvi korak će se ostvariti realizacijom projekta Upravljanje vodoopskrbnim gubicima koji obuhvaća ugradnju mjerača protoka na cjevovodima većeg profila.

Cilj je uspostaviti praćenje dinamike potrošnje i gubitaka vode, na način da se podaci putem sustava daljinskoga prijenosa podataka dostavljaju u dispečerski centar. Završetak projekta, koji se financira iz sredstava Europske banke za obnovu i razvitak, planiran je u rujnu 2013. Sljedeći korak podrazumijeva daljnju podjelu većih zona na 60 manjih mjerno-upravljačkih zona na način da srednja potrošnja u svakoj zoni bude 40 litara/sekundi. Zbog navedenog, pokrenut je projekt 5M s ciljem smanjenja gubitaka u 2013. za 5 000 000 m³ u odnosu na 2012. Distribucijska mreža će se na navedeni način razgraničiti na dostatno male segmente kako bi se dobila zadovoljavajuća razlučivost mjerenja protoka i tlaka vode. Ovisno o dinamici uspostave nadzora vodoopskrbnih zona i vrijednostima pokazatelja, koji će se dobiti na temelju mjerenja i analize, određivat će se dinamika i prioriteta daljnje sanacije cjevovoda. Realizacija prvog dijela projekta podrazumijeva formiranje 13 DMA zona čija je realizacija pri kraju. Navedenim mjerama i poboljšanjem učinkovitosti sustava održavanja gubici vode su u odnosu na prethodnu godinu smanjeni za približno 2 800 000 m³, što je ciljana vrijednost za prvo polugodište ove godine.

Budući je strateški cilj Podružnice realizacija deset zona u jednoj godini, unutar projekta 5M pokrenute su aktivnosti za daljnjih 17 zona, što je trenutno u fazi projektiranja. Do konca 2014. se planira upravljati putem 30 kontroliranih zona vodoopskrbe. Sve aktivnosti se odvijaju putem unutarnjih resursa (zaposlenih i materijalnih) i predstavljaju velik napredak u vodoopskrbi. Daljnje održavanje, sanacije rekonstrukcije i zamjene postojećih cjevovoda proizlazit će iz spoznaja koje slijede analizom i upravljanjem DMA zona. Osim navedenog, u cilju smanjenja gubitaka donesena je odluka o reguliranju statusa protupravno izvedenih priključaka, te bi se time trebao riješiti velik broj ilegalnih korisnika i uvesti sistemski obračun ilegalne potrošnje. Nadalje navodi da je cijena vodnih usluga od ožujka 2012. izjednačena između kategorija kućanstava i ostalih korisnika, u skladu s direktivama Europske unije. Kod cijene usluga pročišćavanja otpadnih voda ostala je razlika između cijena kućanstava i ostalih korisnika (navedenu cijenu utvrđuje Grad). Ističe da je naknada za pročišćavanje znatno povećana jer nije mijenjana od 2007., te da je uveden fiksni dio cijene, a porez na dodanu vrijednost je smanjen s 25,0% na 10,0%. Zbog navedenog, usporedba cijena vodnih usluga do konca veljače 2012. s novim cijenama koje se obračunavaju od ožujka 2012. nije realna. Nadalje, kod analize cijene je potrebno uzeti u obzir negativne efekte iz 2009. zbog promjena poreza na dodanu vrijednost s 23,0% na 25,0%. Naime, povećanje poreza na dodanu vrijednost, uz smanjenje prodanih količina vode, je utjecalo na smanjenje prihoda Podružnice za približno 20.000.000,00 kn jer se konačna cijena prema krajnjim korisnicima nije mijenjala. Navodi da je izračun cijene vodnih usluga utvrđen uz suglasnost Grada, te dostavljen Vijeću za vodne usluge.

Vezano za cijenu u iznosu 0,45 kn/m³ po kojoj Podružnica kupuje vodu od javnog isporučitelja iz Velike Gorice ističe da navedena cijena predstavlja novčani ekvivalent troškova crpljenja i transporta vode od vodocrpilišta Velika Gorica do crpne stanice Velika Mlaka, gdje ta voda ulazi u vodoopskrbni sustav Podružnice, a do isporuke krajnjim korisnicima nastaju dodatni troškovi identični vodi zahvaćenoj s drugih vodocrpilišta.

Vezano za nalaz Državnog ureda za reviziju da su troškovi amortizacije, koji su teretili cijenu vodnih usluga, veći od ulaganja u vodne građevine Društvo navodi da su sredstva amortizacije, osim za gradnju, korištena i za otplate kredita. Nadalje navodi da su u 2008. izmijenjene Računovodstvene politike u dijelu koji se odnosi na stope amortizacije, odnosno povećane su stope amortizacije za cjevovode i kanale zbog čega je veći godišnji iznos amortizacije za 53.700.000,00 kn.

Vezano za troškove zaposlenih Društvo obrazlaže da je 280 zaposlenika (od 622 zaposlenika koji nisu zaposleni u sektoru Vodoopskrba i sektoru Odvodnja) uključeno u poslovima i radnim zadacima vezanim za proizvodne i tehnološke procese kroz skladišno poslovanje, očitovanje vodomjera, izvrštavanje vodomjera kod neplatiša, detektiranje ilegalnih priključaka, terenski rad pri imovinsko-pravnim poslovima, nadzor pri izgradnji i rekonstrukciji, tehnički pregled, održavanje vodoopskrbnih kanala, te zaštitu na radu i zaštitu objekta. Nadalje navodi da je od konca 2010. do sredine 2013. ukupno smanjen broj zaposlenih za 82 zaposlenika, dok je broj zaposlenih na neodređeno vrijeme smanjen za 105 zaposlenika. Ističe da Podružnica nema zadovoljavajuću obrazovnu i starosnu strukturu za obavljanje djelatnosti, te da se kroz proces restrukturiranja mnogo učinilo i u kvalitativnom smislu kompetencije zaposlenika. Naime, zbog tehnoloških inovacija u procesu velik broj zaposlenika nije mogao nastaviti rad na složenim poslovima, te im je omogućeno pravo na otpremninu. Izmjenom organizacije poslovanja je došlo do potrebe prilagodbe radnih procesa, što je rezultiralo potrebom premještaja zaposlenika u skladu s njihovim zdravstvenim stanjem i radnim sposobnostima. Kako je prosječna starost zaposlenika preko 47 godina, većina starijih zaposlenika, kojima je ponuđen premještaj, nije prihvatila nove ugovore o radu, te im je u skladu s odredbama Zakona o radu otkazan ugovor o radu. Uzimajući u obzir da je većina navedenih zaposlenika ostvarila samo prvi uvjet za mirovinu i da im je ostalo više godina rada za ostvarenje uvjeta za punu mirovinu, isplatom otpremnina je postignuta ušteda.

Vezano za velik broj reklamacija na obračunane vodne usluge Društvo obrazlaže da se reklamacije odnose na dostavu računa, opomene pred tužbe, pogrešno očitavanje, neevidentirane uplate i probleme s priključcima. Navodi da je tijekom 2012. ispostavljeno 3 836 529 računa za područje Grada. U istom razdoblju, zbog pogrešnog stanja vodomjera, je ispostavljeno 16 599 novih računa, što je 0,43% od ukupnog broja ispostavljenih računa.

Vezano za način obračuna vodnih usluga navodi da je Podružnica u fazi razmatranja uvođenja novog modela obračuna, međutim djelomično je ograničena resursima, informatičkom podrškom i opremom, te brojem zaposlenika za očitavanje vodomjera.

Vezano za neravnomjerno iskazivanje prihoda od vodnih usluga navodi da je navedeno posljedica protoka vremena od očitavanja vodomjera do obrade, obračuna i evidentiranja izlaznih računa u poslovnim knjigama. Kako su rokovi za izradu mjesečnih izvještaja kratki i dodatno se skraćuju kod izrade kvartalnih izvještaja, te se kod evidentiranja računa sva potrošnja koja se odnosi na obračunski mjesec, a koja nije obračunana i evidentirana kao neobračunani prihodi. Za tako neobračunani iznos prihoda iskazuje se obveza za porez na dodanu vrijednost. U poreznoj prijavi se također iskazuje i obračunani porez na dodanu vrijednost na usluge pročišćavanja otpadnih voda iako nije evidentiran, budući da nije prihod Podružnice.

Vezano za naplatu potraživanja navodi da je na razni Društva donesen Pravilnik o naplati potraživanja koji je u primjeni. Također, u cilju poboljšanja učinkovitosti naplate propisane su procedure, te ustrojen odjel naplate koji provodi postupak naplate putem opomena i isključivanja korisnika iz sustava. Nadalje navodi da se postupak naplate provodi u skladu s propisima, te da se kod pokretanja postupka prisilne naplate vodi računa o rokovima zastare. Naplatu potraživanja opterećuju sudski sporovi za potraživanja za naknadu za pročišćavanje otpadnih voda od tri trgovačka društva u iznosu 160.424.232,00 kn.

Grad Zagreb u očitovanju na nalaze vezane za gradnju centralnog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda (CUPOVZ), te cijenu usluga koncesionara i naknadu koja se prikuplja od krajnjih korisnika za podmirenje obveza prema koncesionaru navodi da je ugovor o koncesiji zaključen u prosincu 2000. između Grada i koncesionara. Nadalje navodi da je centralni uređaja za pročišćavanje otpadnih voda podijeljen prema određenim graditeljskim specifičnostima i razlikama, a čine ga: objekti centralnog uređaja za pročišćavanje veličine izgradnje 1,2 milijun ES, objekti uprave, pogona i servisi, glavni dovodni cjevovod otpadnih voda iz Novog Zagreba na centralni uređaj za pročišćavanje otpadnih voda u duljini od 10 kn i crpna stanica Mičevac, te zatvaranje i dogradnja glavnog odvodnog kanala u duljini 5,5 km, izgradnja Domovinskog mosta (prometno-instalacijski objekt) i Čulinečke ceste od Slavonske avenije do Radničke ceste. Obrazlaže da je tijekom realizacije Projekta došlo do određenih izmjena koje su bile nužne zbog tehničke funkcionalnosti ili su ih dodatno zahtijevale nadležne službe u postupku izdavanja dozvola. Obrazlaže da dodatni radovi (varijacije) označuju svaku promjenu Projekta ili nekog njegovog dijela bez obzira utječe li ili ne na zahtjeve projektiranja, tehničke standarde, dinamiku projekta ili izvedbene zahtjeve.

Ugovorom o koncesiji je predviđena mogućnost realizacije varijacija na uređaju ili drugim objektima Projekta. Svaki zahtjev za izvođenje dodatnih radova upućen je na razmatranje stručnom Konzultantskom timu Građevinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i davanje mišljenja je li zahtjev za izvođenje radova, odnosno usluga neophodan za funkcioniranje pročišćivača, odnosno uključivanje varijacije u projekt centralnog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. Varijacije koje je konzultantski tim Građevinskog fakulteta ocijenio opravdanim, pojedinačno su razmatrali i odobravali članovi Radne skupine, odnosno Povjerenstva za vođenje i praćenje ugovorne koncesije, a zaključak o prihvaćanju varijacije je donosilo Gradsko poglavarstvo Grada, odnosno gradonačelnik Grada. Isti postupak odobravanja varijacija se primjenjivao za varijacije koje se odnose na objekte centralnog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda kao i na varijacije na drugim dijelovima Projekta centralnog uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, odnosno infrastrukturnim koji su u funkciji uređaja za pročišćavanje. Glavni odvodni kanal je najveća građevina kanalizacijskog sustava Grada. U novom rješenju glavni odvodni kanal bitno mijenja svoj osnovni oblik, veličinu, te način prihvaćanja i odvođenja otpadnih voda i kao takav predstavlja potpuno novi funkcionalni sustav objekata i kolektora. Radovi na izgradnji glavnog odvodnog kanala, utvrđeni ugovorom o koncesiji, su završeni u listopadu 2008. Međutim, za pravilno funkcioniranje novog glavnog odvodnog kanala neophodna je bila izvedba dodatnih objekata - kolektora i preljevni objekata, kojima se osigurava zahtijevani standard odvodnje, odnosno dovođenja najzagađenijeg dijela voda na centralni uređaj za pročišćavanje otpadnih voda. Nadalje obrazlaže da je ugovorom o koncesiji koncesionar preuzeo obvezu financirati, projektirati, graditi, upravljati i prenijeti u posjed Grada centralni uređaj za pročišćavanje otpadnih voda i druge infrastrukture po proteku roka od 28 godina, na koji je dana koncesija. Cijena usluga koncesionara sastoji se od kapitalne naknade i naknade za upravljanje i rad. Kapitalna naknada sadrži troškove projektiranja, građenja i financiranja Projekta. Koncesionar ispostavlja mjesečno račun i obračunava porez na dodanu vrijednost na kapitalnu naknadu i naknadu za upravljanje i rad. Grad je dužan izvršiti plaćanje na način da koncesionaru doznači obračunani iznos, a ako iz bilo kojeg razloga, sredstva prikupljena od krajnjih korisnika ne budu dostatna za plaćanje cijena usluga koncesionaru, Grad je obavezan doznačiti nedostajuća sredstva iz svog proračuna ili iz drugih izvora koji mu stoje na raspolaganju.

Nadalje navodi da stupanjem na snagu Zakona o financiranju vodnog gospodarstva, Zakona o vodama i Uredbe o najnižoj osnovnoj cijeni vodnih usluga i vrsti troškova koje cijena vodnih usluga pokriva, naknada za pročišćavanje, koja se naplaćuje na području Grada, mora biti usklađena s odredbama navedenih propisa. Dopisom Vijeća za vodne usluge Klasa: UP/I-040-01/11-01/5, od 3. prosinca 2011., pod prijetnjom donošenja privremene mjere određivanja cijena vodnih usluga, Grad i Gradska skupština su izvješteni da je potrebno, bez odgode, donijeti odluku o naknadi za razvoj i odluku o cijeni vodnih usluga (vodoopskrba, odvodnja, pročišćavanje otpadnih voda), s obzirom da je rok za usklađenje istekao 1. siječnja 2011. U tom smislu je posebno istaknuto: da se trošak gradnje pročišćavača otpadnih voda mora podmirivati iz sredstava naknade za razvoj koja je prihod isporučitelja vodne usluge i na koju se ne plaća porez na dodanu vrijednost, da se trošak upravljanja i pogona pročišćavača otpadnih voda može podmirivati iz cijene vodne usluge, te da se isporučitelja vodne usluge pročišćavanja otpadnih voda mora pozvati da regulira status i uskladi cijenu usluge.

Po navedenom dopisu Gradski ured za gospodarstvo, rad i poduzetništvo je poduzeo sljedeće: dopisom Klasa: 307-03/12-01/3, Urbroj: 251-09-04-12-1 od 16. siječnja 2012., je pozvao koncesionara da se obrati Ministarstvu regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva, kao isporučitelj vodne usluge pročišćavanja otpadnih voda na području Grada, radi usklađivanja naknade za pročišćavanje s odredbama navedenih propisa s obzirom da ugovor o koncesiji koji je zaključen između Grada i koncesionara u 2000., podliježe zakonima Republike Hrvatske. Koncesionar je dopisom broj KK-MP/8075 od 19. siječnja 2012., odgovorio da se predmetni zakonski propisi ne primjenjuju na koncesionara jer je cijena usluge pročišćavanja otpadnih voda utvrđena ugovorom o koncesiji. Nadalje, dopisom Klasa: 307-03/12-01/3, Urbroj: 251-09-04-12-3 od 10. veljače 2012., je zatraženo od Ministarstva poljoprivrede, Uprave za vodno gospodarstvo da upozori koncesionara na obvezu reguliranja statusa isporučitelja vodne usluge pročišćavanja otpadnih voda sukladno naznačenom dopisu Vijeća za vodne usluge. Dopisom Klasa: 307-03/12-01/2, Urbroj: 251-09-04-12-1 od 12. siječnja 2012. zatraženo je mišljenje Ministarstva financija je li trošak gradnje uređaja za pročišćavanja otpadnih voda, koju koncesionar naplaćuje kao kapitalnu naknadu, podliježe oporezivanju porezom na dodanu vrijednost u smislu odredbi Zakona o porezu na dodanu vrijednost, te je li koncesionar na ispostavljenom računu mora razdvojiti kapitalnu naknadu (bez obračuna poreza na dodanu vrijednost) od naknade za upravljanje i rad (s obračunom porezom na dodanu vrijednost). Ministarstvo financija je dopisom Klasa: 410-01/2012-001/129, od 9. veljače 2012. odgovorilo da naznačena kapitalna naknada predstavlja naknadu iz članka 8. stavka 1. Zakona o porezu na dodanu vrijednost, te da se na istu plaća porez na dodanu vrijednost. Slijedom navedenog proizlazi sljedeće: da se trošak gradnje pročišćavača otpadnih voda ne može podmirivati iz sredstava naknade za razvoj koja je prihod isporučitelja vodne usluge na koju se ne plaća porez na dodanu vrijednost, da se trošak upravljanja i pogona pročišćavača otpadnih voda uvijek podmirivao iz cijene vodne usluge pročišćavanja otpadnih voda, da je koncesionar odbio regulirati status isporučitelja vodne usluge pročišćavanja otpadnih voda i donijeti odluku o cijeni usluge. Nadalje navodi da je koncesionar 15. veljače 2012., dostavio kalkulaciju cijene usluge za pročišćavanje otpadnih voda u 2012., koja je iznosila 431.257.394,00 kn (kapitalna naknada i naknada za upravljanje i rad bez poreza na dodanu vrijednost).

Dotadašnja naknada koja se prikupljala od krajnjih korisnika je pokrivala 67,0% godišnje cijene usluga koncesionara, odnosno osiguravala mu je naknadu od 288.512.325,00 kn (bez poreza na dodanu vrijednost) na godišnjoj razini. Za pokriće pune cijene usluge koncesionara, nedostajalo je 142.700.000,00 kn (bez poreza na dodanu vrijednost). Sukladno ugovoru o koncesiji, navedena razlika se nadoknađuje na teret proračuna Grada, ukoliko Grad ne da suglasnost na povećanje cijene usluge pročišćavanja otpadnih voda krajnjim korisnicima. Stoga je, sukladno dostavljenoj kalkulaciji koncesionara, radi sprječavanja nastanka štete za Grad, gradonačelnik donio Zaključak o davanju prethodne suglasnosti koncesionaru za povećanje cijena usluge pročišćavanja otpadnih voda i to za kućanstva u iznosu od 4,68 kn/m³ (65,31% povećanje), a za gospodarstvo u iznosu od 15,77 kn/m³ (37,48% povećanje), s primjenom od 1. ožujka 2012. (Službeni glasnik Grada Zagreba 4/12).

V. OCJENA EKONOMSKE OPRAVDANOSTI CIJENA JAVNIH VODNIH USLUGA

U skladu sa zakonima i drugim propisima koji reguliraju vodno gospodarstvo, isporučitelji usluga javne vodoopskrbe i odvodnje su odgovorni za utvrđivanje cijena vodnih usluga.

Na temelju revizijom utvrđenih činjenica, Državni ured za reviziju ocjenjuje da cijene javnih vodnih usluga (opskrbe pitkom vodom i odvodnje) Podružnice nisu dovoljno ekonomski opravdane i u skladu s načelima nove politike gospodarenja vodama, prema kojima se iz cijena vodnih usluga ne može pokrivati neekonomično i neučinkovito gospodarenje isporučitelja vodnih usluga. Naime, u cijene opskrbe pitkom vodom u iznosu 4,68 kn/ m³ i odvodnje u iznosu 1,00 kn/m³ su ugrađeni visoki troškovi amortizacije, dok su ulaganja u održavanje sustava nedostatna, rezultat čega su veliki gubici vode, koji iznose 49,0% (udjel neobračunane vode u odnosu na ukupno zahvaćenu vodu), te utječu na povećanje cijene vode. Nadalje, troškove vodnih usluga, kako kroz fiksni tako i varijabilni dio, opterećuju velik broj zaposlenih, visoka materijalna prava zaposlenih i neučinkovita naplata potraživanja. S obzirom da Podružnica najvećim dijelom zahvaća vodu iz vlastitih izvora i ima najveću količinu isporučene vode, a na vodoopskrbnu mrežu od 2 707 000 m je priključeno prosječno 340 768 korisnika, odnosno 7,9 korisnika/m, troškovi gradnje i održavanja sustava, te cijena vodnih usluga bi trebala biti niži u odnosu na cijene isporučitelja vodnih usluga koji nemaju vlastitu vodu i koji imaju manji broj korisnika/m. U okviru cijene vodnih usluga obuhvaćena je i cijena usluga pročišćavanja otpadnih voda u iznosu 4,68 kn/m³ za kućanstva i 15,77 kn/m³ za druge korisnike. Iz navedene cijene se podmiruju obveze prema koncesionaru za troškove gradnje pročištača i drugih objekata, te usluge pročišćavanja otpadnih i oborinskih voda. Cijena usluga pročišćavanja otpadnih voda nije ekonomski opravdana, jer koncesionaru omogućuje ostvarenje dobiti u visini 46,0% prihoda ostvarenih od usluga pročišćavanja. Zbog navedenog se predlaže:

- donijeti procedure, napatke, upute, smjernice i druge akte koji detaljnije uređuju proces izrade planova, računovodstveno poslovanje, upravljanje imovinom, te druge postupke i procese za uspostavu odgovarajuće kontrole rizika, te praćenja učinkovitosti i djelotvornosti poslovanja; U cilju sveobuhvatne kontrole poslovnih procesa, te praćenja učinkovitosti i djelotvornosti poslovanja, potrebno je uz opis poslovnih procesa utvrditi rizike kojima je proces izložen, te definirati kontrolne mehanizme za suzbijanje i ublažavanje negativnih efekata,
- donijeti strategiju razvoja informacijskog sustava, koju treba uskladiti s poslovnom strategijom Podružnice, odnosno obuhvatiti dugoročne i kratkoročne ciljeve, pri čemu treba uzeti u obzir postojeće stanje, te nove poslovne inicijative i organizacijske promjene vezano uz usklađenje pravnog statusa Podružnice s odredbama Zakona o vodama,
- provoditi unutarnji nadzor, odnosno provjeravati sustav unutarnjih kontrola i njihovu primjenu, ostvarivanje usvojene poslovne politike, zakonitost poslovanja, procjenjujući rizike i njihov utjecaj na djelotvornost, učinkovitost i ekonomičnost poslovanja,

- donijeti procedure kojima se definiraju ulaganja koja povećavaju vrijednost imovine, a koja terete troškove razdoblja i način evidentiranja poslovnih događaja od početka ulaganja u dugotrajnu materijalnu imovinu do stavljanja imovine u uporabu. Poslovne događaje evidentirati na propisanom računu računskog plana, te obračunavati amortizaciju nakon stavljanja imovine u uporabu,
- odrediti ulogu Podružnice vezano uz pročišćavanje otpadnih voda, te poslovne događaje evidentirati u skladu s odredbama Zakona o računovodstvu, a porez na dodanu vrijednost obračunati u skladu s odredbama Zakona o porezu na dodanu vrijednost,
- usmjeriti pozornost analizi poslovne i društvene isplativosti projekta i njihovoj pripremljenosti kod izrade planova ulaganja u sustav vodoopskrbe i odvodnje, te planiranim izvorima financiranja,
- donijeti izmjene plana kod odstupanja ostvarenih rezultata u odnosu na planirane, provesti detaljnu analizu postupaka planiranja s ciljem unaprjeđenja poslovanja, a kod izrade planova uzeti u obzir potrebu ulaganja u investicijsko i tekuće održavanje vodnih građevina u cilju smanjenja gubitaka vode,
- nakon pribavljenog mišljenja Vijeća za vodne usluge, ustrojiti evidenciju troškova na način koji omogućava utvrđivanje fiksnog i varijabilnog dijela cijene vodnih usluga u skladu sa zakonima i drugim propisima,
- utvrditi troškove amortizacije koji su uključeni u cijenu vodnih usluga, te preispitati korištenje sredstava amortizacije s obzirom da su ulaganja u održavanje i gradnju vodoopskrbnog sustava iz sredstava amortizacije u 2012. i ranijim godinama znatno manja od troškova amortizacije koji su teretili cijenu vodnih usluga,
- provesti reorganizaciju poslovanja u cilju povećanja učinkovitosti poslovanja, te smanjenja cijene vodnih usluga, izvršiti analizu unutarnje organizacije i donijeti sistematizaciju radnih mjesta s potrebnim brojem zaposlenih i potrebnim znanjima i vještinama. Predlaže se utvrditi mogućnost preraspodjele zaposlenika unutar Podružnice, kao i mogućnost preraspodjele unutar Društva, kako bi se smanjio broj zaposlenih putem agencije, te preispitati materijalna prava zaposlenih koja, između ostalog, ograničavaju mogućnost racionalizacije i uštede na troškovima, te povećavaju cijenu vodnih usluga,
- utvrditi mjesečne akontacije vodnih usluga na temelju polugodišnjih ili godišnjih očitavanja, odnosno utvrđene polugodišnje ili godišnje potrošnje vode,
- utvrditi uzroke gubitaka vode te donijeti akcijski plan za smanjenje i svođenje na realnu i ekonomski prihvatljivu visinu,
- odrediti praćenje potraživanja prema dospelosti i vrstama, odrediti postupke vezane uz naplatu, provoditi mjere naplate, te preispitati opravdanost korištenja odvjetačkih usluga za postupke naplate potraživanja,
- obračunavati naknadu za zaštitu voda u skladu s odredbama Uredbe o visini naknade za zaštitu voda i rješenjem društva Hrvatske vode,

- naknadu za pročišćavanje obračunavati korisnicima koji koriste uslugu pročišćavanja otpadnih voda.

Državni ured za reviziju ocjenjuje da bi provedba navedenih preporuka pridonijela otklanjanju slabosti i nepravilnosti te racionalnijem i učinkovitijem poslovanju Podružnice, kao i usklađenosti cijena vodnih usluga sa zakonima i drugim propisima i prihvaćenim pravnim stečevinama Europske unije.